

הוועדה לשינוי כלכלי-חברתי

סיכום ישיבה מס' 8 שהתקיימה בירושלים ביום כ"א באלול תשע"א, 20.9.2011

נכחו:

פרופ' מנואל טרכטנברג - יו"ר
ד"ר רביעה בסיס
מר אייל גבאי
ד"ר יורם גבאי
מר גל הרשקוביץ
מר שחר כהן
פרופ' רפי מלניק
ד"ר קרנית פלוג
ד"ר שלומי פריזט
פרופ' פנינה קליין
פרופ' יוג'ין קנדל
ד"ר טלי רגב
ד"ר אבי שמחון

כמו-כן, השתתפו:

מר ראובן חביב - מרכז הצוות
עו"ד אבי ליכט
מר אמיר ברקן
מר גדי פרנק
מר אוהד רייפן
מר שרון אחדות
מר יובל אלגרבל
מר ליאור שרמן
מר ראובן קוגן
מר איציק סבתו (מייצג את גב' אסתר דומיניסיני, בהעדרה מפאת מחלה)
מר הלל פרידמן
מר אבנר סעדון
מר אורי גבאי
גבי יעל עטיה
צוות תמלול
*****

פרופ' טרכטנברג פתח את הישיבה וציין שזאת הישיבה האחרונה שתתקיים כאן. תתקיים ישיבה נוספת במוצאי-שבת, בתל-אביב.

פרופ' טרכטנברג מסר שקיים שיחה עם ראש הממשלה, והוועדה זוכה לתמיכה בכל ההקשרים. הוא ציין עוד שקיים סיכום על תקציב הבטחון, ומוודים למר גבאי ולמר הרשקוביץ על ההישג הגדול.

לוח הזמנים הסופי: מגישים את הדו"ח לראש הממשלה ביום ב' הקרוב (26.9.11), ולאחר-מכן תתקיים מסיבת עתונאים במוסד ון ליר. היום נסכם את פרק הדיור ופרק שירותים אזרחיים, נסגור נושאים בנושא המיסוי, ונושאים פרטניים עקרוניים.

צוות דיור

מצגת בנושא הדיור - הוצגה ע"י מר ברקן:

* **צוות הדיור:** חברי הצוות היו מעורבים מאד וקראו כל עמוד ועמוד

* **תפיסת מדיניות**

* **הגדלת היצע**

- המשך מדיניות הטיפול בחסמים
- תכנון - יעדים מפורטים

- שיווק - השלמת הרפורמה במינהל מקרקעי ישראל (ממ"י)
- ריכוז מאמץ בפרויקטים מחוללי שינוי וליווי צמוד

* תמהיל היצע הדיור

- הכרה בהטרונגניות בחברה ובצרכים שונים של האוכלוסיות: האוכלוסייה הלא-יהודית ומיעוטי יכולת
- יצירת תמהיל פתרונות לאור הצרכים השונים
- פרופ' טרכטנברג העיר: החברה הטרונגנית, לא רק בצרכים אלא גם בתקופה בגיל: יש שינויים לפי גיל.

* איזון כוחות השוק

- דיור בר השגה: לאפשר בניית דירות קטנות ופרויקטים לשכירות ארוכת-טווח
- הסדרה באמצעות הנחות קרקע

דיון ביניים:

- ד"ר פריזט שאל - מה הכוונה ב"כוחות שוק"? הרי המדינה שולטת בקרקע.
- פרופ' מלניק הבהיר שיהיה פירוט.
- ד"ר פלוג שאלה - מה לגבי האוכלוסיה שהיתה זכאית לדיור ציבורי?
- מר ברקן הבהיר שתהיה הצעה גם לגביהם.

חזרה למצגת:

* צעדים

* בעיות בשרשרת ייצור הדירה

- מחסור מצטבר של כ-60 אלף יחידות דיור
- מלאי תכנוני נשחק, בעיקר באזורי הביקוש
- קושי בשיווק - בקרקעות מדינה, רק כ-20%
- פרופ' טרכטנברג העיר: המילה "שיווק" אינה מתאימה.

* תפיסת התכנון

מהות ההצעות, מידת התרומה, מהירות השפעה, עלויות, ואבני דרך ליישום

* תפיסת תכנון - המלצות

- פיתוח במרקמים עירוניים
- עידוד תוכניות מפורטות המעבות את המרקם והשענות על תחבורה ציבורית
- פתרונות למגורים לאוכלוסיה הלא-יהודית
- מדיניות ממשלתית ביחס לפיתוח עירוני אינטנסיבי כולל (בניה צפופה)
- הקמת ועדות מומחים ממשלתיים

דיון ביניים:

- מר קוגן הבהיר כי ועדות המומחים יהיו בריכוז מנכ"ל משרד ראש הממשלה, לפי ההצעה, כדי שהמדיניות תהיה מותאמת לטווח הרחוק. הכוונה לדברים שהם מעבר לתמ"א. הנושא יוצג בהמשך.
- פרופ' מלניק ציין שהנושא לא עלה בדיוני הצוות.
- פרופ' טרכטנברג הבהיר שהוועדה פועלת באילוצי זמן, ולכן העבודה איננה ליניארית, ולכן אין ברירה אלא להעלות נושאים גם כאן, כי כאן מקבלים את ההחלטות.

חזרה למצגת :*** מלאי תכנון ושיווק - המלצות**

- יעדים כמותיים של תכנון ושיווק לחומש
- התאמה בין ההיצע לביקוש ולמחסור הקיים
- יעד תכנוני - 40,000 יחידות דיור בשנה
- יעד שיווקי - 40,000 יחידות דיור בשנה - דגש באזורי ביקוש (100,000 בחומש הקרוב באזור המרכז) ו-20% מהשיווקים יועדו ל"דיור בר-הישג יד" (כלומר - 40,000 מתוך ה-200,000 בחומש). זה מבוסס על הנתונים שהתקבלו.

דיון ביניים :

- מר קוגן הבהיר שהנושא התכנוני מורכב, ואין אפשרות לסנקציות.
- פרופ' טרכטנברג הבהיר שיעד הוא דבר יפה, אך צריך לראות אם משיגים את היעד. דרוש דיווח.
- פרופ' מלניק ציין כי ניתן לקחת דוגמה מיעד האינפלציה: מוגש דו"ח כל חצי שנה.
- מר ברקן הבהיר שהיעדים מתוכננים כמענה על חסר עתידי. זה יעד שאפתני כי רק במאמץ אדיר הצלחנו להגיע ל-35,000 יחידות דיור בשנה. ס"ה - 200,000 במינהל ועוד פרטי.
- ד"ר פריזט שאל - מה המטרה? כיצד תשפיע התוכנית על מחירי הדיור באופן אבסולוטי או ביחס למשכורת? [מר ברקן השיב: המטרה היא להרחיב את ההיצע]. חשוב לראות מה קורה לתהליך המחירים. האם יעלו?
- ד"ר פלוג הדגישה כי חשוב לא לעשות over-shooting. יש להגיב, אך לא יותר מדי, כדי שלא תהיה הצפה וירידה גדולה מדי של מחירים.
- פרופ' קנדל הדגיש כי רצוי שהמחירים ירדו 20%-30% לפחות, אך לא בבת אחת. חשוב שתהיה התאמה עם הביקוש, אך לא תמיד יודעים מה יהיה חמש שנים קדימה. זה יכול להיות כיוון, אך רצוי לשנות את פונקציית המטרה של ממי"י באזורי הביקוש. המטרה כעת היא להגדיל את ערך הקרקע. דרושה התיחסות למחיר ודרושה חלוקה אזורית מותאמת.
- מר גבאי הדגיש כי זה רעיון יפה, אך לא ברור אם פונקציית המטרה יכולה להיות מחיר דירה, אלא רק מחיר קרקע.
- מר קוגן הדגיש כי אין בעיה של תחרות בשוק הנדל"ן, אחרי שלב הקרקע. הבעיה היא בשלב התשתית - וזה אומר קרקע ותכנון. מהרגע שבו קיימת תשתית של קרקע מתוכנן, אפשר לתת לשוק לעבוד.
- פרופ' טרכטנברג הבהיר: זה משלים, ולא במקום. אולי רצוי להוסיף לפונקציית המטרה של ממי"י - שמירה על מחירי הקרקע ברצועה מסוימת. מטבע הענין, מטפלים כאן בכמויות ולא במחיר.
- פרופ' קנדל הציע להתיחס גם למחיר. המטרה היא שיהיו פרמטרים לרכישת דירה (לפי משכורות או דבר דומה) באזורים השונים.
- פרופ' טרכטנברג הציע לבדוק את האפשרות לכלול אמירה בנושא.
- ד"ר פריזט ציין שהוא חושש שדיבור במונחי "יחידות דיור" אינו רצוי. לדעתו, צריך לדבר במונחי מחירי הדירה. מה היעד? [התפתח ויכוח קולני].
- פרופ' טרכטנברג הבהיר שהוא מבין את כוונתו של ד"ר פריזט, אך הוא הדגיש כי אמירה כזאת היא מרחיקת-לכת וצעד רחוק מדי.
- ד"ר רגב התייחסה לכמות וציינה שיוודעים מה הגידול בביקוש לפי הגידול במשקי בית. היא שאלה - האם במונח "בהישג-יד" הכוונה לדירות קטנות והשכרה? [התשובה: כן].

חזרה למצגת :*** הסרת חסמי שיווק ופיתוח**

חיזוק ועדת החסמים שבראשות מנכ"ל משרד ראש הממשלה : זה יגדיל את ההיצע בטווח הקרוב.

* הסרת חסמי שיווק ופיתוח - המלצות

- מתן תוקף של החלטות ועדת שרים להחלטות ועדת החסמים - הובהר שזה חוקי, אך טרם נעשה. דרוש שינוי בתקנון ממשלה. לא יתאפשר לכל שר לערער, אלא רק להגיש בקשה לערער לראש הממשלה. [הערת פרופ' טרכטנברג : זה מדהים.]
- הרחבת תחומי פעילות - ליווי ומעקב
- הרחבת סמכות הוועדה
- סמכות ליצירת תקנות תקציביות נפרדות למימוש החלטות.
- פרופ' טרכטנברג העיר : כל הכבוד להצעה. זה כלי שעוד לא היה. אולי זאת תהיה אמירה על כך ששמים את בעית הדיור בראש.

* קדם-מימון לתשתיות - המלצות

- קדם מימון להקמת תשתיות המהוות חסם לשיווק
  - צמצום "החיכוך" עם הרשות המקומית בשיווק
  - קידום חקיקה שתאפשר הטלת קנס על עיריות בגין אי-הוצאת היתר בניה
  - תגבור תקציב ההשתתפות של משרד הבינוי והשיכון עבור הקמת מבני ציבור ושיקום תשתיות ותיקות (העלות - 50 מיליון ש"ח. אגף התקציבים במשרד האוצר מתנגד לכך.)
- פרופ' טרכטנברג הציע להוציא את הפסקה הזאת מן השקף.

דיון ביניים :

- פרופ' קנדל שאל - מדוע יש צורך בהצעה זו? קיימת נוסחה להעברת כספים לרשויות.
- מר קוגן הבהיר בתגובה שלא מדובר באותן רשויות שמקבלות מענק איזון, למשל. מקור החיכוך הוא חוסר הגדרה של השימוש בכספים אותם מקבלות הרשויות. צריך להגדיר עלויות של מבנים. על כל יחידת דיור אותה משווק ראש העיר, הוא מקבל סכום מסוים לבנית מבני ציבור. זה חדש.
- מר ברקן הבהיר שעמדת מנכ"ל משרד השיכון היא : לפעמים דרוש גם דבר-מה נוסף.
- פרופ' טרכטנברג ציין שהקביעה שראש עיר מקבל כסף עבור מבני ציבור עבור כל דירה שנבנה - זה הגיוני. הוא הציע להסיר את ההצעה.
- ד"ר פריזט הציע לאפשר לראש עיר להגדיל את הארנונה על שטחים מסוימים. זה יהווה תמריץ.
- פרופ' טרכטנברג הבהיר : לא רוצים קנס וגם לא פרס.
- מר קוגן הדגיש כי היום יש פרס למי שמשווק - היטל השבחה, שהוא 10% מערך הקרקע.

חזרה למצגת :*** ליווי צמוד למתחמים נבחרים**

יש מספר גדול של פרויקטים או שטחים שדורשים ליווי של הוועדה להסרת חסמים, וגם עבור פרויקטים של "פינוי-בינוי". דרוש ליווי.

דיון ביניים :

- מר גבאי הדגיש כי עד עכשיו, לא היה ליווי כולל, וזה דבר חשוב. הפרויקטים האלה גדולים ויש להם השפעה גדולה.
- מר כהן שאל - מדוע עד עכשיו לא היה ליווי של משרד ראש הממשלה?
- מר ברקן השיב שגזרנו מהמאקרו למיקרו, ולא ההיפך.
- מר קוגן הבהיר שיש חידוש בהצעה כי עד עכשיו לא נכלל "פינוי-בינוי", והכללתו בתחום טיפולה של ועדת החסמים היא חשובה.
- מר גבאי הבהיר שמעתה הוא ייחשב כיעד לאומי בחידוש המרקם העירוני.

חזרה למצגת:

- * **טיפול בעלויות בהתחדשות עירונית** - מענק פיתוח מיוחד לרשויות מקומיות בשיעור של לפחות 30% (לכן ההסתייגות של אגף התקציבים במשרד האוצר) והשתתפות במימון תוכניות מתאר.

דיון ביניים:

- מר קוגן הדגיש כי דרושה בדיקה של המשמעויות של כל פרויקט לגופו של ענין. ההצעה תואמה עם משרד השיכון.
- פרופ' קנדל ציין שנאמר קודם שלא רוצים "חיכוך" ו"קופה קטנה" עם הרשויות. [מר קוגן הבהיר את ההבדלים בין שתי ההצעות].
- ד"ר שמחון התייחס לתוכניות "פינוי-בינוי" וציין שיש להן השפעות חיצוניות גדולות, גם באזור הביקוש וגם באזורים עניים. זאת הזדמנות לעשות דברים חשובים - לשדרג את הסביבה. זה טוב לשכונה ולתושביו, וגם לעיר. קיימות השפעות חיצוניות רבות, וזה דבר שמן הראוי לסבסד. דרושה דרך שקופה וברורה לסבסוד. זה פרויקט נפלא, אך עד עכשיו רק תוכנית אחת כזו הצליחה. הוא שאל - אולי אפשר לשים תקרה לסכום?
- מר הרשקוביץ הדגיש כי מודעים להשפעות החיצוניות. ברור שאפשר לסבסד, אך השאלה - איך? אפשר כפי שהוצע כאן, אך יש הטוענים שאין לסמוך על אגף התקציבים. כל עוד יש הסכמה על הצורך בסבסוד, צריך לסמוך על האגף שהוא יודע לחשב את המחיר, לפי תעדוף.
- פרופ' טרכטנברג הציע להוריד את ה-"30%" ולקבוע קריטריונים (שאינם שרירותיים).
- ד"ר שמחון הדגיש כי כאן אמורים ש"פינוי-בינוי" יהיה יעד לאומי, וצריך לתת לוועדה מידה של גמישות, תוך קריטריונים שייקבעו ע"י הוועדה להסרת חסמים.
- ד"ר פריזט הדגיש כי ברור שילכו קודם על שטחים גדולים כפרבור, ורק לאחר מכן "פינוי-בינוי".

חזרה למצגת:

- * **השלמת מנגנון שמאי מכריע בפינוי-בינוי**
- דרוש תקנון לשמאי מכריע - זה דבר חשוב מאד. היעד - אישור בשנה הקרובה
- * **השלמת חקיקת חוק הטלי פיתוח**
- * **השלמת חקיקת חוק הטלי פיתוח - המלצות**
- * **צמצום הריכוזיות במקרקעין והגברת התחרות**
- * **המלצות - תקנות לחוק רשות מקרקעי ישראל**
- * **בעיות - קרקעות מתוכננות שטרם החלו בעבודה**
- תמריץ לבניה בצורת היטל דיור על קרקעות
- * **היטל דיור בשווי 10% ממחיר הדירה**

- היעד - יחידות דיור שאושרו לפני 1.1.11 וטרם החלה בניתן
- יחידת דיור שלא תיבנה תוך 3 שנים, תחויב בהיטל
- בנוסף - ביטול חוזי חכירה קיימים של רוכשים שלא עומדים בלוי"ז שנקבעו בהסכמים עם רשות המקרקעין

דיון ביניים:

- מר סעדון הבהיר שכאשר יש עיכוב אובייקטיבי, תהיה הארכה והתחשבות.
- מר קוגן הדגיש כי מדובר בקרקעות שכבר אפשר להוציא לגביהם היתר בניה.
- מר ברקת הבהיר שהנוהל יהיה של רשות המסים, שכבר הביעה הסכמה. ייקבעו קריטריונים.
- די"ר פלוג ציינה כי השם מטעה: לא מדובר בהיטל דיור, אלא היטל עיכוב בניה.
- פרופ' קנדל ציין שמבחינת המטרות, זה דבר ראוי. יחד עם זה, אולי יהיו בעיות במנגנון. יהיה, למעשה, מס על דירה.
- משתתפים אחדים הבהירו שהכוונה היא עד להתחלת הבניה.
- מר ברקן הדגיש כי בדו"ח יהיה פירוט רב, על כל הנקודות.

חזרה למצגת:

- * **בעיות - מלאי דיור לא מנוצל - דירות רפאים**
  - * **הטיפול בדירות ריקות**
- כפל ארנונה לאחר 6 חודשים. לא ברור עד כמה זה יגדיל את ההיצע. זה ישפיע בטווח הקצר.

דיון ביניים:

- פרופ' קליין הציעה להגדיל את התקופה עד לכפל ארנונה - לשנה.
- פרופ' טרכטנברג הבהיר שישנם מצבים שונים שגורמים לכך שדירה ריקה, ולא רק התופעה של "דירת רפאים". לכן, עדיף שנה.
- מר קוגן הדגיש כי זאת אמירה על כך שמטפלים בבעיה. הוא הציע 6 חודשים, כדי שתהיה אמירה נורמטיבית.
- מר ברקן הציע: 6 חודשים עם אופציה לרשות המקומית.
- מר קוגן ציין שאם תיקבע תקופה של 12 חודשים, זה לא יעזור לפתור את בעיה כי אנשים באים בחודש ה-11 לשבועיים.
- מר ברקן הדגיש כי אם מאריכים לשנה, מרוקנים את האמירה מתוכן.
- פרופ' טרכטנברג הבהיר שהעמדות נשמעו, והקביעה תיקבע מאוחר יותר.

חזרה למצגת:

- * **תמרוץ שיקום דירות שאינן ראויות לשימוש** - כפל ארנונה אחרי 6 חודשים
- פרופ' קנדל שאל - מה לגבי דירות של אנטנות סלולריות (1600 דירות כאלה)? [התשובה: ישלמו.]
- * **הקלה בפיצול דירות**
- יצירת היצע של דירות קטנות באמצעות פיצול, בכפוף לבדיקה. "סטיה ניכרת מתוכנית". תהיה השפעה מיידית, ללא עלות.
- נשאלה שאלה - מה לגבי שינוי יעוד של אזורי מסחר, כמו lofts? [בתשובה, הובהר שהדבר אפשרי ע"י שינוי תב"ע.]

* הורדת מחירי המינימום במכרזי ממ"י

זה צעד לעתיד ומאותת בנושא המחירים. הורדה מ-50% ל-35% מהערכת שמאי. זה לטווח הקצר. אין אומדן עלויות. דרושה החלטה של מועצת ממ"י.

דיון ביניים:

- מר גבאי הבהיר: מצפים לירידה משמעותית.
- מר אלגרבלו הדגיש כי כאן מבהירים שהכנסה למדינה אינה פונקציה המטרה של ממ"י.
- פרופ' קנדל הביע חשש מנפילת מחירים דרסטית.
- מר קוגן הדגיש כי אין לשכוח כי מדובר רק על הקרקע.
- פרופ' טרכטנברג הבהיר: זה איתות.

חזרה למצגת:

* שמירה על קצב שיווק גבוה - פריסת תשלומי היזם בגין זכייה בקרקע על פני 180 יום במקום 50 יום.

דיון ביניים:

- מר קוגן הבהיר שהיום, על היזם להשלים את כל החובות והמסים תוך 50 יום. עכשיו קשה יותר להשיג ליווי בנקאי, ולכן רצוי להאריך את התקופה.
- פרופ' טרכטנברג הבהיר שזאת הצעה מאוזנת וסבירה.
- מר גבאי הבהיר שהליווי הבנקאי יכול להתפתח לסוג חדש של חסם ולכן יש להתחשב באפשרות זו. לא עסקנו בנושא, אך צריך לחשוב ולהתחשב. [הערת פרופ' טרכטנברג: יש כלים אחרים לטיפול בבעיה זו.]

חזרה למצגת:

* בעיות - תמהיל הדירות

העדר שוק שכירות מפותח ואי-בניה של דירות קטנות, וגידול בגודל הדירות החדשות שנבנות פרופ' טרכטנברג הציע להוסיף גרף לפי תחזית המצב בחמש שנים.
ד"ר פריזט הדגיש כי רשות מקומית אינה רוצה לאשר בניית דירות קטנות כי זה נגד האינטרסים שלה.

* בעיות - תמהיל דירות - גרף

עליה בשיעור ההוצאה על דיור ועל שכירות; שיעור ההוצאה החודשית ביחס להכנסה נטו ד"ר פלוג העירה: חזרנו למצב שהיה קודם.

* יצירת שוק דיור להשכרה ארוכת טווח

- תיקון חוק התכנון והבניה כדי לייעד קרקע להשכרה ויצירת שוק שכירות
  - לחייב את מוסד התכנון לשקול ולבחון שכריות במסגרת אישור התוכנית
  - יעוד קרקע לשכירות כאשר ישן מגבלות על העברת הבעלות הובהר כי האמירה "לשקול ולבחון" היא די חזקה.
- פרופ' קנדל הדגיש כי זה צעד חשוב, אך דרושים גם מממנים (מי שישלם). דרוש הון לנושא זה. אם אומרים שיהיו בכל שנה 5,000 דירות להשכרה באזור מבוקש - זה לבד כבר יעודד מימון.
מר ברקן הבהיר: יהיה יעוד של קרקע רק לשכירות.

* שכירות בהישג יד - מרכזי השכרה - יצירת מנגנון לשכירות מוזלת ומפוקחת. המדינה מסבסדת דרך ויתור על הכנסות

* שכירות בהישג יד - המלצות

שני מודלים - ישום החלטת רשות מקרקעי ישראל

1. תמהיל של בעלות ושכירות
2. תמהיל של שכירות
- * **עידוד גופים קונצרניים להקים מתחמי השכרה - תמריצים**
- * **המלצות (לעידוד גופים קונצרניים)**
  - מכרזים של המינהל ללא מחיר מינימום
  - מכרזים גדולים המותאמים לצרכי ההשקעה של גופים קונצרניים [הערת פרופ' טרכטנברג: כאן יש להזהר בניסוח.]
  - פטור ממס בגין רווחים שוטפים
  - הסרת מגבלות רגולטוריות וחסימים להקמת ורכישת קרנות

דיון ביניים:

- מר קוגן הבהיר: הכוונה לבנינים שלמים שיוקמו ויושכרו וינוהלו לתקופה של לפחות 20 שנה. דנים בסוגית הפטורים והכוונה להגדיל את הבניה וגם להכניס "כסף חדש" לתחום.
- מר אלגרבלו הדגיש כי התמהיל בתוך הבנין חשוב.
- פרופ' קנדל ציין שלדעתו, תהיה זאת בשורה חשובה והיא תגרום לפיתוח נושא ההשכרה לטווח ארוך.
- מר קוגן הבהיר כי זה, למעשה, מחליף את המערכת הבנקאית כמונופול על נושא המימון לבניה. יידרש זמן להסתגלות, אך ההצעה טובה.
- פרופ' קליין הדגישה כי קריטריון להצלחה יהיה מידת הסטנדרט והגימור. יש חשש ליצירת slum.
- פרופ' טרכטנברג תמך בהערה זו והדגיש כי זה חשוב.
- מר קוגן הבהיר שזה ענין של יחסים בין השוכר והמשכיר. בדו"ח יהיו פרטים.
- ד"ר גבאי שאל - מה יתמרץ את קופת הגמל לתת אשראי?
- פרופ' קנדל הבהיר: זה נותן להם maturity.
- ד"ר גבאי הדגיש כי יש לייצור תשואה אלטרנטיבית. דרוש מנגנון עדכון שכר דירה.
- מר קוגן הדגיש כי כל הגופים המממנים משקיעים עכשיו בבניה להשכלה בחו"ל, אך לא בארץ.
- ד"ר רגב הזכירה שמדובר בשוק חופשי.
- פרופ' קנדל הבהיר שצריך לדאוג לכך שלא יעלו את שכר הדירה בתדירות גבוהה. רצוי שיהיו חוזים ארוכי-טווח.
- פרופ' טרכטנברג הבהיר שכאשר שוכרים לטווח הרחוק, מובן שאין מעלים את המחיר כל הזמן. קובעים לטווח הרחוק. יהיה מנגנון מוסכם, כמו שכירות עסקית.
- מר קוגן הבהיר: אין כאן נושא של רגולציה אלא של נורמות-שוק.
- פרופ' קנדל הציע שיהיה תנאי למכרז - חוזים לטווח הרחוק עם אופציות.
- ד"ר רגב הבהיר שההצעה היתה להפריד בין השוק החופשי (הדוגמה כאן) לבין שכירות ציבורית.
- פרופ' טרכטנברג הדגיש כי אין מגבילים את אפשרויות הרווח של המשכיר, אלא מבטיחים שתהיה שכירות ארוכת-טווח.
- ד"ר רגב הדגישה כי היום, אין שוק אמיתי לטווח הרחוק כי, בדרך כלל, מדובר בדירה אחת ששומרים לבן או דבר דומה.
- פרופ' קנדל הדגיש כי אנו מתחילים ממצב שבו קיים ביקוש גדול ומתחילים בתעשייה. יידרש זמן עד שנגיע לביקוש והיצע גדול, ואז יתאזן, אולי, המצב.
- פרופ' טרכטנברג הבהיר כי כאן נותנים יותר כוח לשוכר.

חזרה למצגת:*** בניית דירות קטנות**

- חקיקת חוק עידוד בניית דירות קטנות
- חובת בחינת הצורך בדירות קטנות במסגרת אישור התוכנית
- הנחיות למוסדות התכנון בדבר הימנעות ממרכיבי יוקרה
- מר קוגן הבהיר: אם בונים דירה קטנה, בדרך כלל הוא גם יקר ובסטנדר גבוה מאד. כאן, הכוונה לדירות בסיסיות.

* שכירות מפוקחת - המלצות - תנאי סף לזכאות

- פרופ' טרכטנברג הבהיר שהולכים לשני כיוונים מוגדרים - יצירת שוק גדול של בניית דירות להשכרה. וכאן - לא רק מייצרים את השוק, אלא יהיה סבסוד.

* שכירות מפוקחת - תנאי סף

- חסרי דירה לפי הגדרת משרד הבינוי והשיכון
- מיצוי כושר השתכרות, לפי הגדרת המוסד לביטוח לאומי, כלומר - לא תלמידי "כולל" או סטודנטים
- תקרת הכנסה - ל-7 עשירונים
- גיל מינימום

דיון ביניים:

- מר גבאי הדגיש כי ברור שיהיו אנשים רבים שירצו לקבל דירה, ורק מעט יוכלו לקבל. לכן, צריך לקבוע ולהחליט - מי יקבל.
- ד"ר רגב שאלה - מדוע רוצים דיור כזה? כי רוצים תמהיל לא רק של דירות, אלא גם של אוכלוסיה. הכוונה לא רק לאנשים נזקקים.
- מר ברקן הבהיר שלא מדובר ב"דיור ציבורי" אלא בדיור בפיקוח.
- הוחלפו דעות על ההגדרה של תקרה בהכנסה: משק בית עם הכנסה של עד 17,666 ש"ח בחודש ב-2010.

חזרה למצגת:*** שיטת ההקצאה (הגרלה)**

- מגדילים את ההסתברות לזכות בהגרלה על פי תנאים שונים ולפי קריטריונים מסוימים, כגון ילדים (אך לא מספר הילדים), שירות צבאי ומילואים וכו'. הובהר שמשרד היועץ המשפטי מסתייג מהמשקל שניתן עבור שירות צבאי וכדומה. לכן, היבט זה יהיה שמור לדרג מקבלי ההחלטות.

* מחיר למשתכן בהנחה משומה

- מכרזים בשיטת "מחיר למשתכן" - מכירת דירות במחיר מוזל לזכאים. ההשפעה - בינוני עד ארוך. העלויות - הפסד הכנסה של עד 150,000 ש"ח לכל דירה

* מחיר למשתכן בהנחה משומה - המלצות

- יש חילוקי דעות על הקריטריונים. הקריטריונים - לפי נקודות ולוח

* קריטריונים לזכאות - מכסות

- עבור 21-40 נקודות - 25% של הדירות
- עבור 41-69 נקודות - 35% של הדירות
- עבור 70+ נקודות - 40% של הדירות
- ככל שמכסה לא תנוצל, תהיה חלוקה באופן שווה.

הובהר שהכוונה היא - שתהיה מדרגה מעל הניקוד.
פרופ' טרכטנברג הציע להעלות את הקבוצה הרגילה (הראשונה) ל- 31-40 נקודות.

דיון ביניים:

- פרופ' קנדל ציין שבכך מוציאים, למעשה, שני סוגי אנשים מהנושא: משפחה בה האם נשארת בבית לטפל בילדים - נותנים "עונש"; ומשפחה של גמלאים ("הקן הריק") - כי הנושא לא יועד להם.
- פרופ' טרכטנברג הבהיר שיש לזכור את אוכלוסיית היעד - משפחות צעירות עובדות עם ילדים. ההצעה מתאימה לאוכלוסיה זו. יש כאן שני סוגי בניה - שכירות וקניה מסובסדת.
- החברים ביקשו להציג שוב את השקף "שכירות מפוקחת - תנאי סף" ולהתייחס אליו.
- ד"ר פלוג ציינה כי הקריטריונים הם תנאי סף, והיתר - לפי הגרלה. בדרך כלל, נותנים יותר משקל לקריטריונים. לדעתה, חסר כאן "צדק" כי לכולם - גם למי שיש ולמי שאין - יש אותה הסתברות. היא הציעה להגביר את משקל הקריטריונים ולהפחית את משקל ההגרלה. יש להתאים את ההכנסה הנדרשת לגודל המשפחה.
- פרופ' טרכטנברג הבהיר שאם הקריטריון יהיה הכנסה לנפש, פירוש הדבר - הברה ילדים, וזה תנאי סף שאינו אפקטיבי כי הוא הופך את הקריטריון למספר הילדים. לכן, יש להפריד בין שני הקריטריונים - הכנסה וילדים. אם מסכימים לתרגם את הסייג של ד"ר פלוג וד"ר רגב לקריטריון, יינתן יתרון לפי מספר הילדים.
- ד"ר רגב הציעה: קריטריון לפי עשירון 7 של משפחות עם אותו מספר נפשות.
- פרופ' טרכטנברג ציין שזה מסובך, ויש ערך לפשטות. לפי ההצעה, יש תנאי סף ברורים, ולאחר מכן הגדלת ההסתברות לפי תנאים נוספים.
- ד"ר רגב ציינה שניתן להכין טבלאות מראש, וכך נעשה בחו"ל.
- פרופ' קנדל הבהיר שקיימות טבלאות מוכנות, ולכן ההצעה יכולה להיות פשוטה.

פרופ' טרכטנברג:

יש שתי אופציות:

1. תנאי של הכנסה, לפי לוחות (הצעת ד"ר רגב)
2. שיטת ההקצאה (נקודות) - לפי השקף

עו"ד ליכט:

כמובן שההסתייגויות יובהרו כאשר ההצעה תוגש לממשלה. מתן הטבות ליוצאי צבא ושירות לאומי הוא נושא שנמשך כבר זמן רב. הטעם משמש, או שימש, כהסוואה להפליה נגד ערבים, כי תמוך מצאו דרך "להסתדר" עם חרדים, שגם הם אינם משרתים. לכן, בית המשפט אינו תומך בקריטריון, אך יש מקרים בהם הקריטריון רלוונטי. כאשר יש linkage לפערים בין אלה ששירתו ואלה שלא שירתו, או כדי לפצות על התקופה שבו שירת האדם בצבא, אך אז היה ניתוק של הקשר בין ההטבה לבין השירות הצבאי. במקרה הנוכחי, הקשר לשירות הצבאי נמוך, ועומק ההטבה חשוב. כאן יש הטבה ממשית לשירות הצבאי. לכן, יש כאן קושי משפטי מהותי - רק לגבי השימוש בשירות צבאי כקריטריון.

המשד הדיון:

- ד"ר בסיס ציינה כי גם לה יש הסתייגות כי הניקוד גבוה, ואפילו דרוזים אשר משרתים בצבא, אך האישה אינה עובדת, ייפגעו. לדעתה, צריך לשקול את הקריטריון.

- מר גבאי ציין שישנן שאלות ערכיות, ולא שאלה משפטית. לדעתו, כובל היועץ המשפטי את יכולתה של הממשלה ליישם מדיניות, שהיא העדפה למי שמשרת בצבא ובמילואים. המדינה צריכה לתגמל אנשים אלה, ובמיוחד בתחום הדיור. כאן יש הקצאה של סבסוד ממשלתי, ולכן לדעתו, אפשר לקבוע קריטריון. יש גם רקע טבעי כי במגזר הערבי יש מאבק נגד המושג של שירות אזרחי, אך מי שרוצה לעשות שירות אזרחי ולזכות בהטבה, יכול לעשות כך. הקריטריון של מיצוי כושר השתכרות חשוב אף הוא. הוא התייחס לחיילים הדרוזים וציין שחיילים דרוזים משוחררים מקבלים את הסבסוד הגדול ביותר בהקצאת קרקע. צריך לזכור גם שמיקום הפרויקטים ישפיע על האוכלוסיה שתהנה מהם. הקצאת הפרויקטים צריכה להיות שוויונית מבחינה גיאוגרפית.
- ד"ר פריזט שאל - כאשר אומרים שמגדילים את ההסתברות ליוצאי צבא - עד כמה? [התשובה: ב-50%]. אך אם גם האוכלוסיה גדלה, - אין לכך חשיבות גדולה. הקבוצות חשובות - עם איזה קבוצה מתחרים? הוא התייחס לשירות צבאי ולאומי וציין שהמושג של צדק חברתי מתחיל בגיל 18, ולא בכניסה להגרלה. הוא מתחיל בגיל שבו חלק משרתים וחלק אינם משרתים. הוא הדגיש כי זה חלק מהותי של הצדק החברתי. לכן הוא הציע לכלול אמירה על כך ששילוב ערבים וחרדים בחברה הישראלית הוא דבר קריטי, וקריטי לחברה. לדעתו, צריך להיות צדק בחברה. לכן, לא מקובל עליו הערות היועץ המשפטי. לדעתו, רצוי להשאיר את הקריטריון ואף להגדיל אותו.
- ד"ר רגב התייחסה לשירות הצבאי וציינה שמוודדים הפליה לפי הפליה בפועל - מבחן התוצאה. כאן יוצרים אזרחים סוג א' וב'. הקריטריון לא יהיה תמריץ לערבים ולחרדים לשרת שירות אזרחי. גם הקצאת אדמות לפי ערבי/לא ערבי אינה דבר טוב. כאן אין רק בעיה משפטית אלא ערכית כי יש כאן הפליה. כאן מחזקים את הרגשת ה"הדפה הצדקה". השירות הצבאי מפלה פעם נוספת כלפי נשים, במיוחד נשים במשפחות חד-הוריות, כי הן אינן עושות מילואים. היא הציעה - מתן חצי נקודה נוספת אם אחד מבני הזוג שירת, ולא לכל בן זוג.
- מר פרנק ציין שהצעתה של ד"ר רגב היא מעשית יותר כי אצל ערבים וחרדים, קשה הרבה יותר לעודד את שני בני הזוג לשרת.
- פרופ' טרכטנברג הבהיר שיש לזכור שמתווכחים ומושכים את תשומת הלב לנקודה שהיא, בעצם, טריוויאלית וקטן מאד לעומת צעדים אחרים.
- פרופ' מלניק ציין כי דרושה אמירה ערכית שלנו. הוא הצטרף לדבריו של מר גבאי וציין שיש כאן שתי בעיות גדולות, ועל הוועדה לגייס את כל הכלים האפשריים.
  1. שיעור ההשתתפות במעגל העבודה - צריך להגדיל את התמריץ להשתתף במעגל העבודה, ולכן הקריטריון של מיצוי כושר השתכרות חשוב מאד.
  2. קיימת גם בעיה בטחונת, ורק 50% מהאוכלוסיה משרת והם ראויים לתגמול. צריך לתגמל את ההצטרפות לשוק העבודה ולגם לשירות בצבא.
- פרופ' קליין הצטרפה לדעות אלה וציינה כי המסר של צדק חברתי ושוויון חשוב. מאחר וניתנת אפשרות לאוכלוסיות אלה לעשות שירות אזרחי, לא מונעים מהם להשתתף בתחרות על דיור בהישג יד.
- פרופ' קנדל ציין שהוא מסכים לדברים שנאמרו, ומבקש לראות את המצב בדרך אחרת. ישנם אנשים שדורשים מהחברה עזרה כי הם מסכנים (כמו, למשל, נכים), ויש כאלה שמבקשים עזרה כי קשה להם להשיג דבר-מה. כאן דרוש תמריץ למתן תרומה לחברה לפני שבאים לבקש עזרה. הדרוזים תורמים, ולכן יש להם זכות לבקש. קבוצות אחרות יכולות לתרום, ואינם, ולכן אפשר לדרוש שיתרמו לפני שיבקשו.
- ד"ר פלוג ציינה שלדעתה, הצעתה של ד"ר רגב נכונה. די בכך שאחד מבני הזוג משתתף: יש בזה מידתיות.

- ד"ר בסיס ציינה שברמה האישית, היא מסכימה ורוצה את ההטבה. יחד עם זה, היא מייצגת גם את הקהל הערבי, והם מתנגדים להצעה ויטענו שדוחפים החוצה. במגזר הערבי, קיימת סטיגמה למי שמשרת שירות אזרחי. לכן, רצוי שהמדינה תעשה מאמץ נוסף כדי שאנשים ישתתפו בשירות האזרחי - בכפרים ובמוסדות בקהילה. דרוש מבצע שיווק ועידוד.
- מר כהן ציין שיתכן ודי באמירה על כך שרצוי לבחון לפי נקודות אלה.
- ד"ר שמחון ציין שהוא מתנגד לקריטריון של הכנסה לנפש כי בכך מעודדים ילודה. יש מספר גדול של הטבות שניתנות על פי מספר הילדים. לדעתו, עדיפה הצעת הצוות. הוא התייחס לשירות צבאי וציין שהרציונל הוא - מי שמשרת נתן מהזמן שלו, ולדעתו שני בני הזוג צריכים לקבל את ההטבה אם שניהם שירתו. אם האישה לא שירתה, היא הרוויחה שנה ויכלה לעשות דברים אחרים.
- מר הרשקוביץ הדגיש כי זאת דוגמה לכך שלא היה רצוי להציע את ההצעה. אפשר לקבוע תוכניות ברורות, ללא הגרלה, לכל קבוצה נפרדת. לדעתו, היה רצוי להמנע מדיון כזה כי בכך פותחים פתח לדברים רבים. לכן, רצוי להיות זהירים.
- מר גבאי הדגיש כי ישנו הבדל בין כסף לדיור. חשוב גם כיצד הדבר נתפס. מתן דיור נתפס בצורה אחרת, ומעודד אנשים להישאר בארץ.

פרופ' טרכטנברג:

פרופ' טרכטנברג הבהיר שהדיון ממחיש את חשיבות הטיפול בבעיות היסוד ומשקף את הבעייתיות בנושא. הנושא ימקד את תשומת הלב, וזה דבר שאינו טוב. לדעתו, אין ויכוח על תנאי הסף - מיצוי כושר השתכרות. לגבי ההגרלה - זאת זכותה של הממשלה, ושל הוועדה להציג אמירה על מתן העדפה עבור שירות צבאי. יש מספר נקודות שיש לתת עליהן את הדעת:

1. גברים/נשים ומתן נקודות לשני בני זוג או אם רק אחד לפחות שירת (הצעתה של ד"ר רגב). יש כאן הפליה בין גברים ונשים.
  2. מספר הילדים והכנסה למשפחה או לנפש.
- פרופ' טרכטנברג הציע להיצמד לתנאי הסף, שהם:
- א. מיצוי כושר השתכרות
  - ב. העדפה ליוצאי צבא או שירות לאומי
  - ג. טיפול נקודתי בענין נשים וגברים
  - ד. ילדים והכנסה לנפש

השאלה היא - האם התנאים הם לגבי שכירות או רכישה?

המשך הדיון:

- פרופ' מלניק הבהיר שאין הבדל בהטבה לשכירות או לרכישה. ההטבה לשכירות היא למשך שש שנים, ולכן היא בערך שווה להטבה לרכישה. לכן, תנאי הסף זהים. לדעתו, חייבים לחלק את ההטבות רק לאנשים עובדים.
- מר כהן ציין שאם הכוונה היא להורים עובדים לילדים בגיל הרך, אז צריך להקפיד על כך. זה יהיה תנאי סף.
- מר גבאי הדגיש כי יש הבדל בין דבר שנמדד פעם אחת, או בהמשך. לא ניתן לקחת בחזרה הטבה שניתנה באופן חד-פעמי (כמו לרכישה), אך כאשר מדובר בשכירות - אפשר לבדוק שינויים במצב. לכן, לדעתו ניתן להבחין בין השניים.
- ד"ר רגב הדגיש כי קיימים שיקולים לשני הצדדים. זאת הטבה גדולה ורוצים להטיב עם אנשים שעובדים. מיצוי כושר השתכרות הוא קריטריון שבשימוש בכל ההטבות לדיון ציבורי, והוא קריטריון קונסיסטנטי.

(consistent). העובדה שלא ניתן לבדוק לאורך הזמן, אינה אומרת שאין לבדוק כתנאי סף. לא רוצים להדיר את האוכלוסיות השונות מכל הדיור הציבורי, אך הדרישה היא - שיעבדו. מיצוי כושר השתכרות צריך להיות תנאי סף, והוא צריך להיות ברמה של 100%. לגבי זוג עם ילד עד גיל 2, לא ניתן לדרוש 120% של כושר השתכרות.

- ד"ר פלוג הביעה הסכמה לדברי ד"ר רגב ושאלה - מה זאת "הגדרה של חסר דיור" לפי משרד השיכון?
- מר סעדון הבהיר שישנן הגדרות שונות
- מר קוגן הבהיר שלא רצוי להכנס לכל הפרטים ולכן רצוי להשאיר "לפי ההגדרה".
- ד"ר פלוג שאלה - מה ההערכה לגבי הסתברות?
- פרופ' טרכטנברג ציין שעל כך דרושה עבודה נוספת.
- ד"ר בסיס ציינה שנכון שאחוז גדול של נשים ערביות אינן עובדות, אך אין לשכוח את העובדה שאין שם מקומות תעסוקה. [הערת חברים: גם חיפוש עבודה נחשב כמיצוי].
- מר קוגן התייחס לדבריו של מר גבאי לגבי החשיבות למיקום הפרויקטים וציין שזה נכון. במקומות מסוימים רצוי, אולי, להוסיף או לשנות קריטריונים כדי לתת עדיפות לחלק מהקריטריונים.
- פרופ' טרכטנברג הביע הסכמה לדבריו של מר קוגן. הקצאת 5,000 דירות אינו די כדי לתמרץ את החברה לכיוונים שונים. יש קבוצות בחברה (ערבים וחרדים) ואין להוציא אותם מהחברה. במסרים הערכיים, צריך להתייחס לקבוצת reference (reference group). הכוונה לזוגות שעובדים ושירתו בצבא, או בחברה הערבית - למי ששירת שירות אזרחי. בתוך אוכלוסיות הערבים והחרדים, יש לתת עדיפות לאלה שעובדים או משרתים.
- פרופ' קנדל הדגיש כי יש למנוע פגיעה באוכלוסיות אלה, אך אפשר לעודד את אלה שעובדים או משרתים.
- פרופ' טרכטנברג הבהיר שגם בתוך האוכלוסיה החרדית, ניתנת עדיפות למי שעובד. זה מסר אדיר ולא תהיה הצדקה לטיעון על הפליה נגד חרדים.
- פרופ' מלניק שאל - מדוע לא השתתפו החרדים במחאה? כי הם כבר מקבלים המון.
- פרופ' טרכטנברג הדגיש כי ההצעה היא להקצות חלקים מהדירות לפי אוכלוסיה: אחוז מסוים לכל מגזר. אך בתוך הקבוצה - קריטריונים כפי שקבענו.
- מר גבאי ציין שאין זה טוב, כי פירוש הדבר - הליכה לקראת חברה מגזרית. העקרונות והחשיבה הם חשובים, והם אמירות. אפשר לעשות התאמות לאוכלוסיות, אך לא מתנות. לא יתכן שמי שעובד לא יקבל כלום, ומי שלא יעבוד יקבל הכל. לכן, עדיף להוציא את הקריטריון של מיצוי כושר השתכרות, ולא להפריד בין הקבוצות.
- מר אלגרבלו הדגיש כי הצעתו של פרופ' טרכטנברג מעודדת את העבודה - מיצוי כושר השתכרות - במגזר החרדי.
- ד"ר פריזט הדגיש כי אם זה לא יהיה תנאי סף, ברור שאנשים רבים שאינם עובדים יתחרו על הדיור.
- פרופ' מלניק טען שאסור לאבד את הפוקוס, שהוא לאפשר פתרון דיור לאנשים עובדים. הפתרון אינו מושלם, אך אסור לאבד את הפוקוס.

פרופ' טרכטנברג:

פרופ' טרכטנברג הבהיר שהסוגיה הזאת למעשה הוטלה עלינו, והיא אינה ציר של הוועדה, אלא דבר שעל המינהל להחליט. בהינתן מצב זה, יש קונסנזוס לגבי התנאים לשכירות. לגבי השכירות - תנאי הסף הוא מיצוי כושר השתכרות ושינוי הקריטריון כפי שהציעה ד"ר רגב, כלומר - מתן חצי נקודה אם אחד מבני הזוג שירת בצבא או בשירות לאומי. כך לא תהיה הפליה נגד נשים. לגבי רכישה (למשתכן), יש לחדד את אוכלוסיית המיקוד.

יש להבהיר : הוועדה סבורה שיש לתת העדפה ליוצאי צבא. הוצעו שלושה קריטריונים, והוועדה מחזירה את הנושא לממ"י.

ד"ר רגב הוסיפה : רצויה הערה על שיווק לפי אזורים.

חזרה למצגת :

* **בעיות - אוכלוסיה לא יהודית** - קיימות מגבות רבות המקשות על הבניה : מגבלות שטח שיפוט של הרשויות, קשיים תכנוניים, והעדר היתרי בניה.

* **הרחבת תוכנית החומש**

הרחבה הדרגתית של מרכיבי הדיור בתוכנית החומש לכלל היישובים. הטווח - בינוני. העלות - כ-450 מיליון ש"ח על פני החומש.

* **הרחבת תוכנית החומש - המלצות**

- מימון ממשלתי עבור קידום והשלמת תוכנית מפורטת על קרקע פרטי ומדינה
- סבסוד עלויות פיתוח
- החשבת הכללית במשרד האוצר התנדבה לבחון שימוש בכלים קיימים לשיפור יכולות המימון של יזמים ומשתכנים.
- עידוד רישום עסקאות בלשכת המרשם.

דיון ביניים :

- מר קוגן הבהיר שקיימת תוכנית עבור 13 ישובים אך זאת תוכנית פיילוט. היום טרם ראינו את תוצאות הפיילוט. לכן, לא נראה רצוי להרחיב את התוכנית כבר היום, במיוחד לאור העובדה שחסר בסיס נתונים זמין. העלויות בהיקף גדול, ויהיה צורך לקחת ממקום אחר. המידע הקיים אינו מאפשר קבלת החלטה.
- ד"ר בסיס טענה ש"הרחבה הדרגתית" אינה נותנת פתרון. לדעתה, רצוי להחיל את התוכנית על כל האוכלוסיה הערבית. אם התוכנית פועלת כבר משנת 2009, אפשר לבדוק את התוצאות תוך כדי הפעלה.
- מר קוגן הבהיר שרמת המידע שיש היום נמוכה, יחסית.
- פרופ' טרכטנברג שאל - מבלי להתייחס לכסף, מה פירוש "הדרגתית"?
- מר קוגן השיב שמתחילים בכל מקום אך קצב ההתקדמות הוא על פני החומש. [פרופ' טרכטנברג שאל - ההתקדמות בכפוף לאילוצים בשטח?] מר קוגן הבהיר שברמת ההחלטה, כל היישובים ייכללו בתוכנית עד סוף החומש, אך ברמת הביצוע - זה תלוי בדברים שונים.
- פרופ' קליין הדגישה את חשיבותה של תוכנית פיילוט - חייבים ללמוד מהפיילוט.
- מר הרשקוביץ התייחס לחשיבות הפיילוט והבהיר כי עורכים פיילוט כאשר יש היבטים ועלויות רבים וגם הרבה דברים לא ידועים. הפיילוט מאפשר לבחון את הנושא, לטובת הנושא. לדעתו, ההצעה "תפורה" נקודתית, אך יש דרכים אחרות ויש גם שימושים אלטרנטיביים בכסף זה, גם לטובת אותה אוכלוסיה.
- ד"ר בסיס הדגישה כי המצוקות קיימות : אין תוכנית מתאר ושטח השיפוט מוגבל. מה המענה? [תגובת מר הרשקוביץ : המענה במסגרת תוכנית החומש].
- פרופ' טרכטנברג הבהיר שלא נתייחס כעת לתקציב. נציג הצעה בישיבה שתתקיים במוצ"ש. יחד עם זה, יש הבדל גדול בין סוגי הפיילוט. יש פיילוט ב"שמנת", ופיילוט בנושאים בהם יש מצוקה אקוטית. כאשר קיימת מצוקה אקוטית, דרושה אסרטיביות.

חזרה למצגת :

* **הרחבת שטחי השיפוט**

עידוד רשויות לפנות לשינוי גבולות. היום, הרשויות הלא-יהודיות אינן מנצלות את כל האפשרויות. יש כלי שקיים כדי להרחיב שטח שיפוט.

דיון ביניים:

- פרופ' טרכטנברג הדגיש כי חשוב להזכיר את זה בדו"ח: עידוד הגשת בקשות להקמת ועדות גבולות.
- ד"ר רגב ציינה כי רצוי לבחון מדוע לא ביקשו? יתכן ולא יודעים על האפשרות.
- פרופ' טרכטנברג הבהיר שהסיבה היא לא רק בגלל שלא ביקשו, אך המינימום שנוכל לעשות הוא לעודד את הנושא ולהכריז עליו. בכך נותנים לגיטימציה לנושא.

חזרה למצגת:

- * **דגש על מיצוי בניה רוויה בשטח השיפוט**
- * **הקמת ישובים חדשים** - קידום תוכנית להקמת ישובים חדשים - לטווח הארוך
- * **בעיות - אוכלוסיות יעודיות** -
  - לגבי סטודנטים - קיים מחסור בחדרי מעונות - יש רק 18,000 חדרים במעונות ו-300,000 סטודנטים
  - שחיקה במלאי הדיור הציבורי וסיוע בשכר דירה
- * **סיוע לסטודנטים במעונות**
  - חדרי מעונות מוזלים ל-20,000 סטודנטים
  - בניה נוספת - בטווח הבינוני - בעלות של כ-100 מיליון ש"ח
- * **סיוע לסטודנטים במעונות - המלצות**
  - הקצאת קרקע במחיר אפס לטובת מעונות
  - הקצאת 100 מיליון ש"ח למעונות, לא רק בפריפריה
- * **סיוע לקשישים**
  - הרחבת פתרונות - טווח בינוני - עלות כ-110 מיליון ש"ח
- * **סיוע לקשישים - המלצות**
  - מימון מתקציב המדינה של שליש מעלות דירה, כדי לסגור את המודל הפיננסי
  - אישור בניה של עד 1000 יחידות דיור - 2011 - 2012
  - בחינת פתרון משפטי
- * **סיוע בשכר דירה**
  - הגדלת היקף הסיוע ב-160 מיליון ש"ח (יותר מ-10%)
  - בהוצאות משרד השיכון, לא נכללו קשישים זכאים, ולכן - הוצע לייעד להם 40 מיליון ש"ח (ו-120 מיליון ש"ח לאוכלוסיות החלשות)
- מר קוגן התייחס לאופן ההקצאה והבהיר שמשרד השיכון נתן כבר את מירב הסיוע לקשישים בעבר. מציעים שהכסף שיינתן למי שממתין לדיור ציבורי ייחשב לסיוע בשכירות ארוכת-טווח. [פרופ' קנדל שאל - מדוע 120/40 ולא 60/60 או דבר אחר?] מעדיפים חלוקה אחרת, שכולו לאוכלוסיות אחרות ולא לקשישים.
- * **שמירת מלאי הדירות בדיור הציבורי**
  - צריך לבטל את חוק הדיור הציבורי משנת 1991 ולהפסיק את מבצעי המכר הנהוגים מעת לעת במשרד השיכון.
  - מר קוגן הבהיר שיש אלפיים איש שמחכים לדיור ציבורי, ומתפנה כאלף דירות בשנה. החוק היום מאפשר לדיירים לרכוש את הדירות.

פרופ' טרכטנברג הבהיר : צריך לשנות את ניסוח ההצעה כדי שישקף את המהות.

פרופ' טרכטנברג :

פרופ' טרכטנברג ציין שנעשתה עבודה מדהימה, והוא הודה לצוות. הוא הדגיש שצריך להפיק מזה מצגת קטנה ותמציתית.

פרופ' טרכטנברג הציע להמליץ לאמץ את דו"ח הצוות. מעבר לכך, ההיבטים התקציביים יוצגו ויוחלט בישיבה שתתקיים במוצאי שבת.

דיון מסכם על דו"ח צוות הדיור :

- פרופ' קנדל הדגיש כי קיימות שתי סוגיות, שלגביהן אפשר להמליץ לטפל, אך לוועדה אין יכולות לטפל בהן. אחת היא פונקציות המטרה של ממי"י. כמו-כן, דרוש צוות לסגירת הסוגיות בהקמת דיור לשכירות. [הערת פרופ' טרכטנברג : תהיה על כך אמירה.] פרופ' קנדל הדגיש כי לדעתו, אין די באמירה. צריך להדגיש כי יש צורך לטפל בנושא, אך לוועדה זו לא היה זמן לכך.
- פרופ' טרכטנברג הבהיר שיש ללטש ולגבש את הנושא.
- מר אלגרבלו הציע : הוועדה קוראת לממשלה לפעול....
- פרופ' קליין שאלה - מי יבחן אם לא הצענו יותר מדי?
- פרופ' טרכטנברג המשיך ושאל - איך היישום ואיך הבקרה על הישום? על כך דרושה הצעה מפורשת.
- ד"ר פלוג ציינה שחלק מהדברים כבר הוזכרו. מה הדלתא?
- פרופ' טרכטנברג הבהיר שדרוש עוד מאמץ לגבי השאלה - כיצד יש להציג את הנושאים.
- ד"ר רגב התייחסה לדיור בר-השגה וציינה שלדעתה, חסר התייחסות לעמידת הצרכים, כלומר - פונקציה שתהיה משותפת לגורמים השונים. צריך לבחון את הצרכים.
- פרופ' טרכטנברג הדגיש כי צריך להיות מטה במשרד השיכון. כבר אמרנו שיש צורך בפיתוח המרקם האורבני וגישה אינטראקטיבית לנושא, וזה חלק ממנו.
- ד"ר פריזט שאל - מה היעדים? מה רוצים להשיג במדיניות הדיור? הורדת מחירים? בכמה?
- פרופ' טרכטנברג הדגיש כי רוצים שפוצץ את הבועה בשוק הדיור, ושיהיה מדד של משכורות כדי להשיג דירה. צריך לספק היצע כדי לחזור למצב נורמלי. כמו-כן, משנים את התמהיל של שוק הדיור לטובת שכירות לטווח הרחוק ולדירות קטנות. הוא הדגיש עוד כי קיים ספקטרום של צרכים, וצריך לספק את כולם. צריך להגיע למצב של שיווי משקל בשוק.
- ד"ר פריזט ציין שאינו מסכים ליעד כי נמצאים במצב של מחסור גדול משנת 1990. יש פיגור בגידול מספר הדירות אחרי הגידול במספר משקי הבית שהתווספו.
- פרופ' מלניק הדגיש כי קיים צורך ב-40,000 דירות בשנה כדי לספק צרכים. בנוסף, קיים חוסר. לכן, הוצע שבשנים הראשונות ייבנו 50,000 דירות בשנה.
- פרופ' טרכטנברג הדגיש כי תהיה אמירה על פונקציות המטרה של ממי"י.
- ד"ר בסיס התייחסה להצעת חוק תכנון ובניה וציינה שלדעתה, זה צעד חשוב ויש לכלול אותו בין ההמלצות. [הוסכם.]

המשך הדיון על המלצות צוות מיסוי :

- פרופ' קנדל הבהיר שיש מספר נושאים חדשים. בצוות יש, עדיין, רוב להצעה להעלות את מס החברות ל-25%. בצד המקורות - הגדלת המס או מס יסף (אולי בשם אחר) [הערת מר אורי גבאי: רוב חברי הצוות תומכים בשם "מס יסף"]. יש המלצה על מס יסף בשם אחר.
- ד"ר גבאי הבהיר שמס מעבודה הוא מס על יחיד, ואילו מס על הון הוא משפחתי.
- פרופ' קנדל הציע להמליץ, ולהטיל על הצוות לגבש הצעה ליישום.
- מר הרשקוביץ ציין שיש לחדד את העובדה שזאת המלצה. לא ברור אם אפשר ליישם את ההמלצה: יתכן ולא ניתן.
- פרופ' טרכטנברג הזכיר שמר נסרדישי אמר שמבחינת התפעול - אפשר ליישם.
- פרופ' קנדל הדגיש כי הוצעו דברים נוספים: הורדת מדרגת המס (ב-1%) במדרגה מסוימת, והמלצה על מתן נקודת זיכוי.
- מר אורי גבאי הבהיר: נקודת זיכוי נוספת לאבות לילדים בגילאי 0 - 2 או נקודת זיכוי עבור ילדים בגילאי 0 - 4. רוב הצוות בעד גילאי 0 - 4. [הערת חברי הצוות: לא התקיים דיון].
- פרופ' טרכטנברג הבהיר - ההצעה למס יסף (או בשם אחר) היא -2%.

פרופ' טרכטנברג - סיכום ההצעות:

1. יש לבחור בין ההצעה להטיל מס יסף או להוסיף מדרגה נוספת במס על יחידים. הצוות בחר בהטלת מס יסף, בשם אחר, בגובה 2%.
מר גבאי הציע לכתוב בזהירות ולהבהיר שמדובר במס מיוחד ומציעים שיהיה רק עד 2%.
ד"ר גבאי הדגיש כי יש להבהיר שבשום אופן לא יעלה המס השולי מעבודה על יותר מ-50%.
מוסכם.

2. השימושים:

- א. להפחית מדרגת מס (8,000 - 14,000) ב-1%.
ד"ר גבאי הדגיש כי קיימים שימושים עדיפים, וכאן יוצרים בעיות.
הוסכם לדחות את ההצעה.
- ב. מתן נקודת זיכוי או נקודות זיכוי.
כבר הוחלט על נקודת זיכוי אחת לאבות לילדים בגילאי 0 - 2. ההצעה היא לתת נקודת זיכוי נוספת (ס"ה 2) או להרחיב את הגיל מ-2 ל-4. הכסף הדרוש לשתי ההצעות - דומה.
פרופ' קנדל הבהיר שרוב חברי הצוות מעדיפים להרחיב לגילאי 0-4. יש התנגדות מצד משרד האוצר.

דיון:

- פרופ' קליין הבהירה שהיא תומכה בהרחבה ומבקשת לראות את התמונה כללית: מי כבר מקבל תמיכה?
- פרופ' קנדל השיב: בשנה הבאה, תקבל אישה נקודה נוספת עבור ילדים בגילאי 0-5.
- מר הרשקוביץ התייחס לנושא המקורות והשימושים וציין שיש תוספת של שימושים בגין ההכרה בהוצאות - 400 מיליון ש"ח. הוא התייחס לנקודת הזיכוי וציין שרצוי לראות מה יהיו ההמלצות הסופיות של צוות שירותים חברתיים. אם כל ההמלצה תהיה לחינוך חינוך בגיל 3-4, אז המלצה זאת תשפיע על החלטה כאן. לכן, רצוי לחכות. [פרופ' טרכטנברג שאל - לחכות כדי לבחור?] מר

הרשקוביץ המשיך וציין שאם רוצים להשקיע את הסכום, קיימים תחליפים לשימוש בכסף. זה אמור להיות קשור במס הכנסה שלילי. [אחרים השיבו: זה דבר אחר.]

פרופ' טרכטנברג:

פרופ' טרכטנברג התייחס למקורות מול השימושים וציין שכאשר דנה הוועדה בנושא בישיבה ביום א, היינו מאוזנים. מאז, התווספו נושאים נוספים בצד השימושים והיו גם שינויים. [חברים אחדים הבהירו: הסכום שקשור ל"גיבנת" בביטוח הלאומי - בערך 800 מיליון ש"ח.] פרופ' טרכטנברג המשיך וציין שהיינו מאוזנים, אך עכשיו יש 1.5 מיליארד ש"ח נוספים, ובצד השימושים - עוד חצי מיליארד ש"ח. לכן, נחליט על נקודת הזיכוי לגילאי 0-2 או 0-4 בישיבה שתתקיים במוצאי שבת.

הוא סיכם את הנושאים:

בצד המקורות:

1. ביטול מתווה המס, כולל הורדת המע"מ
2. העלאת מס חברות ל-25% או 26%
3. העלאת מס על רווחי הון ל-25% (ליחידים) או ל-30% (בחברות)
4. הטלת מס בכירים (מס יסף) כך שהמס השולי על יחיד לא יעלה על 50%

בצד השימושים:

1. ביטול העליה בבלו על דלק וסולר
2. מתן נקודת זיכוי לאבות לילדים בגילאי 0-2 + תוספת או הרחבה שטרם נקבעה
3. הורדה של מכסים - בהתחלה ל-6%, ולאחר מכן, לאחר בדיקה, לאפס
4. ביטול "הגיבנת" בביטוח הלאומי ל-2012

דיון:

- פרופ' קנדל הבהיר שבצוות, היה רוב בעד העלאת מס חברות ל-25%.
- פרופ' טרכטנברג הדגיש כי לאור המספרים, העלאה נוספת של אחוז (כלומר - ל-26%) במס חברות תאפשר הרחבת נקודת הזיכוי.
- פרופ' קנדל הדגיש כי בצוות היה רוב גדול, עם הצבעה. לכן, יהיה נכון להגיד שהצוות המליץ על 25%, אך הוועדה השלימה את ההעלאה ל-26%.
- פרופ' מלניק הדגיש כי מי שמחליט זה מליאת הוועדה.
- פרופ' טרכטנברג ציין שהוא מבין את הרגישות, אך הפורום היחיד שמקבל החלטות זה המליאה - כאן.
- פרופ' קנדל הבהיר שיש לחשוב כיצד לקיים את הכלכלה גם בהמשך, ולכן לדעתו, לטובת הענין, רצוי לציין שהצוות המקצועי המליץ אחרת.
- פרופ' טרכטנברג הציע לציין שבצוות המיסוי היתה הדעה הרווחת בעד העלאת מס החברות ל-25%. הוא ציין עוד שכרגע, שיעור המס הממוצע במדינות ה-OECD הוא 25.5%, ומעוגל - 26%.
- ד"ר גבאי הציע לציין שהוועדה לא רואה העלאה מעבר ל-26%.

פרופ' טרכטנברג - סיכום:

פרופ' טרכטנברג ציין שתהיה הצהרה על כך שנצמדים לשיעור הממוצע במדינות ה-OECD (25.5%) ומעגלים ל-26%. רגישות הנושא תצוין בתדרוך לעתונאים. מר אחדות ציין שישנם דברים לעשות לפני ואחרי הגשת הדו"ח. מכינים דפי סיכום עם שאלות ותשובות. הם יועברו לאישור סופי. פרופ' טרכטנברג ציין שיש להניח שהדו"ח יוגש בצהריים ומסיבת העתונאים תהיה אחרי הצהריים.

מר אחדות הדגיש כי עיקרי הדברים יצולמו ויופצו בכל המדיה. תהיה אפשרות לתגובות הציבור (באינטרנט). כל סרטון - כ-7 דקות. בסוף השבוע יגובש הפורמט למצגות.

צוות שירותים חברתיים

מצגת - הוצגה ע"י מר רייפן :

- * **הצעות להמלצה**
- * **התחומים - חינוך, שוק העבודה, תחבורה, רווחה, בריאות, מדיניות רוחבית וסוגיות נוספות**
מר רייפן הבהיר: גובשו מספר המלצות סופיות והוחלט להביא את הכל בפני המליאה.
פרופ' מלניק שאל - האם יש מחירים? [הובהר שהמחירים יוגשו במוצ"ש].
- * **מעונות יום גילאי לידה - 3 - עיקרי המלצות**
  1. תמיכה בהצעת חוק הפיקוח ולו"ז מצופה - אישור בדצמבר 2011 ויישום בשנת 2012
  2. תמרוץ כניסה למסגרת המעונות במחיר מופקח
  3. בינוי מעונות יום (בינוי במימון ממשלתי)
  4. העברת האחריות למעונות למשרד החינוך

דיון ביניים :

- פרופ' טרכטנברג הבהיר כי תהיה משמעות לאמירה זו כי יש התנגדות להצעת החוק.
- ד"ר פלוג הזכירה שהופיע לאחרונה מאמר חדש בנושא, והממצא העיקרי הוא שבארה"ב, במעונות לגילאי 0 - 5, קביעת סטנדרטים הקטינה את מספר המקומות בפיקוח וגרם להגדלת מספר הילדים שלא נמצאים תחת פיקוח. לכן, חשוב שהדבר ייעשה בתיאום עם הגדלת ההיצע.
- פרופ' קליין ציינה שגם היא קראה את סיכום המאמר, והממצאים אינם מפתיעים כי באזורי מצוקה, מן הרגע בו יש סטנדרטים מחמירים - סוגרים מסגרות ולכן נוצר מחסור. לכן, חשוב לבצע את זה יחד עם הגדלת ההיצע. יחד עם זה - יהיה זה גרוע יותר לא לעשות דבר.
- פרופ' טרכטנברג הדגיש כי רצוי להבליט קודם את הבינוי. הוא שאל - מה היעד למקומות לילדים?
- מר פרנק השיב: יש 250,000 ילדים שאינם במסגרת, ואין חובה שיהיו במסגרת. יש כאלה שנשארים בבית.
- פרופ' מלניק שאל - מה התמריץ להכנס לפיקוח?
- מר הרשקוביץ הבהיר כי יש כאן מספר וקטורים (vectors): בניה במקומות בהם הסקטור הפרטי אינו נכנס וגם במקומות ביקוש. קיים וקטור נוסף ברמת הסבסוד - העמקת הסבסוד. ישנן עוד שתי קבוצות: אלה שמעדיפים גן פרטי במחיר מלא ואלה שמעדיפים להשאיר את הילדים בבית או אצל מטפלת. אין חוק חינוך חנם חובה לגיל זה.
- ד"ר פריזט ציין שבמצגת, לא היתה התייחסות למימון הבינוי.
- מר אלגרבלו הדגיש כי מדובר בתוספת בינוי של עוד 30,000 יחידות בסבסוד. רוצים סבסוד של עוד 70,000. סה"כ - תוספת סבסוד ל-70,000 ובנוי של 30,000.
- פרופ' קליין הבהירה שכתוב: "התקנות בהתאם לסטנדרטים הנהוגים היום"
- מר רייפן ציין שזאת שאלה עקרונית.

חזרה למצגת :

- * **הערות והצעות נוספות של חברי הצוות**

1. הרחבת היצע - יש לטפל בחסמי התכנון ולעודד מעסיקים לפתוח מעונות
2. שיפור האיכות - פיקוח גם על היבטים תהליכיים בתחילת היישום - סקירת איכות הטיפול ופעולות מיידית לשיפור לקויים חמורים; שיפור סטנדרטים מדורג - רק אחרי שכולם עומדים בסטנדרטים הקיימים של משרד התמ"ת וימשיכו הלאה
3. כללי - העמקת סבסוד (הגדלת הסכום) - ועדת היגוי ליישום

דיון ביניים:

- פרופ' קליין מסרה פרטים על הפעילות בהגברת הסטנדרטים.
- מר רייפן מסר פרטים על הסטנדרטים.
- מר אלגרבלוי שאל - מה תאריך היעד להעברת האחריות למשרד החינוך? [תשובת מר רייפן - טרם נקבע תאריך]. חייבים לציין תאריך יעד כי אחרת זה לא יקרה.
- מר רייפן הבהיר שעד עכשיו, מרכז הכובד היה לאפשר לנשים לצאת לעבודה, ולכן משרד התמ"ת היה אחראי, והם רוצים להמשיך.
- פרופ' טרכטנברג הבהיר שיש לקבוע שהאחריות תועבר למשרד החינוך עד תשע"ג.
- פרופ' קליין הביעה תמיכה בהעברת האחריות ממשרד התמ"ת למשרד החינוך, אך ציינה שהמעבר חייב להיות בשיתוף פעולה בין שני המשרדים.

חזרה למצגת:

* מעונות יום - מחלוקת

- יש התנגדות להעברת האחריות למשרד החינוך. יש גם מחלוקת לגבי ההצעה על מס הכנסה שלילי לאבות ואמהות לילדים עד גיל 4.

דיון ביניים:

- מר כהן ציין שהמבחן היום הוא מבחן הכנסה לנפש, אך אפשר להנהיג מבחן אחר. לכל המשפחות שמשלמות היום מעל לרמת הסבסוד, אין מענה, אלא רק אחרי שייבנו מעונות.
- פרופ' טרכטנברג הבהיר שהמענה היחיד הוא נקודת הזיכוי, עד להשלמת הבינוי.
- מר כהן הציע שהבניה תהיה לפי ההפרש בין המחיר והסבסוד, ולהשתמש במחיר גדי לקבוע היכן לבנות.
- מר פרנק הדגיש כי חשוב לבנות קודם היכן שאין כלל מעונות.
- ד"ר פלוג ציינה שמס הכנסה שלילי מופיע בהמשך לדיון על נקודת זיכוי. לכן, רצוי להתייחס למס השלילי כהשלמה עבור משפחות עובדות שאינן מגיעות לסף המס.
- מר הרשקוביץ הדגיש כי אותן משפחות עובדות בהכנסה נמוכה מקבלות סבסוד גבוה (80 או 90%). הוא ציין עוד כי נראה שפותרים את כל נושא של מס הכנסה שלילי.

חזרה למצגת:

* גילאי 3-4 - עיקרי המלצות

1. יישום מלא של חוק חינוך חינוך חובה - לשם כך יש לבנות גנים ל-80,000 ילדים
2. מימון מלא לילדים בגנים ציבוריים שאינם זכאים לחינוך חינוך, החל מתשע"ג

דיון ביניים:

- מר הרשקוביץ הבהיר שקיימת בעיה של מועד היישום. אם היישום יהיה באמצע השנה, כל מי שכבר נמצא בגן עם סבסוד חלקי - יוגדל שיעור הסבסוד שלו. ילדים בגן פרטי לא יקבלו דבר.
- מר פרנק ציין שכבר היום יש ילדים שאינם בגנים ציבוריים.
- מר אלגרבלו הבהיר שהכוונה להגיע ליישום עד ינואר, אך אם יש משמעות משפטית - צריך לראות מה נעשה.
- מר פרנק הדגיש כי רצוי שהמשפטנים של משרד החינוך יטפלו בנושא. הוא ציין עוד שלמיטב הבנתו, אין בעיות.
- מר אלגרבלו הבהיר: עד למוצ"ש נגיע להסכמה, יחד עם עו"ד ליכט.

חזרה למצגת:

- * **חינוך - הארכת יום לימודים (גילאי 3-9) - עיקרי המלצות**
- תוכנית לאחר הצהריים בגנים ובבתי ספר, בפיקוח משרד החינוך (העשרה חינוכית איכותית, אוניברסלי, ומפעל הזנה)
- אופן המימון - משתנה לפי אשכולות

דיון ביניים:

- מר אלגרבלו הבהיר שבמשרד החינוך יש מודלים למימון מוצר אוניברסלי.
- מר הרשקוביץ הדגיש כי מדובר בסכום משמעותי, וגם בשינוי המבנה. הוא הדגיש כי זה פרויקט לאומי וחובה שתהיה ועדת היגוי. היישום צריך להיות לפי תוכנית מסודרת.
- מר אלגרבלו ציין שיש להקים ועדת היגוי אשר תגיש תוכנית תוך זמן קצוב.
- ד"ר בסיס הבהירה שלפי תוכנית "אופק חדש" יש ממילא יום לימודים ארוך.
- מר רייפן ציין שהמצב היום - עד שעה 2:00. יש מסגרת בחלק מהמקומות שניתנת עד שעה 3:30, 4 ימים בשבוע. לפי מה שהוצע כאן - תהיה הארכה בכל יום עד שעה 4:00.

חזרה למצגת:

* **חינוך - הארכת יום לימודים - ביצוע**

- תוקם ועדת היגוי
- תחילת הביצוע - תשע"ג - ספטמבר 2012
- יישום מלא בעשירונים הנמוכים עד תשע"ו - ספטמבר 2015
- יישום בעשירונים הגבוהים - בהתאם לבחירת הרשות

* **חינוך - תשלומי הורים - המלצות**

- הקטנת תשלומי הורים
- יש מחלוקת על הפחתת תשלומי הורים ללא מבחן הכנסה או מבחן פחות פרוגרסיבי.

דיון ביניים:

- מר כהן ציין שאם המבחן יהיה מבחן הכנסה לנפש, פירוש הדבר שחוזרים לאותה בעיה. זאת לפי המלצות ועדה ציבורית של משרד החינוך שעכשיו סיימה את עבודתה.
- מר הרשקוביץ הדגיש את הצורך להגיע להסכמה - הפחתה + פרוגרסיביות. מתברר שוועדה רצינית דנה כבר שנה וממליצה אותו דבר אך בצורה פרוגרסיבית. לכן, מדוע לא ללכת לכיוון זה?
- מר פרנק הבהיר שההדרגתיות היא פונקציה של התקצוב.

חזרה למצגת:*** חינוך - ספרי לימוד - המלצות**

- הרחבת תוכנית להשאלת ספרי לימוד - יישום מלא עד השנה הבאה
  - דיגיטציה של תכני לימוד (גישה אינטרנטי)
  - הגברת הפיקוח והאכיפה על מחירי ספרי לימוד
- יש להגביר את האכיפה של האיסור על הכללת חוברות או דפי עבודה בתוך ספרי הלימוד.

* סיכום מסגרות לגילאי 0-9 - לוח

פרופ' מלניק התייחס לזוג עם שני ילדים שמשתכרים בשכר ממוצע וגרים בתל-אביב ושאל - מה יקבלו?

מר הרשקוביץ השיב: בשנת 2012 יקבלו נקודת זיכוי ובשנת 2013 - כ-700 ש"ח לחודש.

* חסמים לתעסוקת חרדים

- חסם חוקי - חוק טל (אין לטפל בנושא זה כי הוא נתון לדיונים משפטיים)
- חסם כלכלי - שכר סף
- החסם המקצועי - העדר השכלת יסוד וכישורים תעסוקתיים
- החסם התרבותי - חשיבות הלימוד בישיבה

דיון ביניים:

- עו"ד ליכט מסר פרטים על חוק טל.
- פרופ' טרכטנברג הבהיר שכדי שחוק טל יהיה אפקטיבי, היו נדרשים מספר צעדים, והחלו בהם רק לאחרונה.
- פרופ' קנדל הבהיר שבינואר 2011, קבעו יעד לאחוזי קליטה בצבא או בשירות אזרחי (60% של מתזור)
- ד"ר פריזט הדגיש כי האינטרס הבולט והמובהק הוא שילובם עד כמה שאפשר בתוך החברה.
- הוחלפו דעות קולניות על גיוס חרדים במסגרת חוק טל.

פרופ' טרכטנברג:

פרופ' טרכטנברג מסר פרטים על התפתחות הטיפול בגיוס חרדים ועל התקדמות השתלבות החרדים בשוק העבודה ועל הרקע לנושא. המטרה היום צריכה להיות לאפשר להם להשתלב בשוק תוך מניעת כפיית הערכים שלנו עליהם. המקומות הרגישים הם בחינוך - לימודי ליבה/יסוד. הם כבר לומדים קצת אך בתלמוד-תורה אין כמעט כלל. הוא ציין שהוא קיים על כך שיחות עם גורמים שונים.

פרופ' טרכטנברג הדגיש כי לדעתו, דרושה אמירה בנושא זה:

1. בבתי הספר היסודיים - בכל בתי הספר בכל הזרמים - יש ללמוד לימודי יסוד. משרד החינוך צריך להיות האחראי לכך, לפקח ולהפעיל מבחני מיצ"ב.

חשוב לפרסם אמירה פוזיטיבית זאת במסגרת החסמים לעבודה, מלווה בתקצוב כמובן. הממשלה למעשה כבר החליטה, ועכשיו יש לבצע וליישם את ההחלטה. אין מניעה משפטית ואין מניעה הלכתית.

2. ב"כולל" ובישיבות יש להרחיב את המלצות הוועדה בראשותו של מר גבאי. בישיבות וב"כוללים"

נכנסים התלמידים למסגרת בה לא עובדים ולא משרתים. הם במסגרת מגיל 18 - 29.

ברור שמסגרת כזו מתאימה רק לאחוז קטן של התלמידים. היינו מצפים לתהליך דילול במשך הזמן.

הכסף הגדול הזה הוא תמיכה ישירה של הממשלה, והסכום תלוי במצב האישי של האיש. אין

קריטריונים על מספר השנים בהן למד התלמיד, ואין קריטריון לגבי איכותו או הצטיינותו בלימודים.

הסוגיה אינה כספית, אלא מה עושה הכסף מבחינת תמריצים. אין התייחסות לשאלה - האם אפשר לעשות את זה בצורה אחרת? יש נקודות יציאה, ולכן יש יותר אפשרות לצאת. לכן, דרושה יצירת פירמידה בצורת תקצוב הכסף: רחב למטה ומצטמק למעלה. כאשר יהיו פחות אנשים (ע"י דילול), יקבל כל אחד יותר.

מר פרנק ציין כי דרוש תמריץ למוסד: הוא יקבל יותר כסף אם יהיה דומה יותר למבנה פירמידה. מר ברקן הוסיף וציין שככל שהגיל הממוצע גבוה יותר, יהיה פחות כסף. פרופ' קנדל ציין שהבעיה היא שב"כוללים", רק "כולל" עם 15 תלמידים יכול לקבל כסף. עו"ד ליכט הבהיר שהבעיה היא ב"כולל" ולא בישיבה.

פרופ' טרכטנברג:

יש להצהיר על השקפה - לפעול לשילוב האוכלוסיה החרדית ולאפשר ולעזור להם. בבתי הספר היסודיים יש כבר חוק. בישיבות וב"כוללים" אם יש מבנה של פירמידות, תלמידים שנדלו מהלימודים ילכו לשירות במסגרת חוק טל. בתחום ההשכלה הגבוהה עוזרים להם ע"י מכינות קדם-אקדמיות וכדומה. יחד עם זה, קיימים שני "מוקשים" גדולים:

1. ב"כוללים" - שם יש התנגדות גדולה;

2. תלמודי-תורה - שם הרמה היא של בית ספר יסודי.

פרופ' טרכטנברג ציין שלדעתו, מבלי להתחשב בתוצאות, חייבים להצהיר על כך. הוא הדגיש עוד כי אין זאת גישה אנטגוניסטית, ואינה נגד האופי של החברה.

עו"ד ליכט הבהיר שלא נוגעים בבעיות הגדולות ב"ישיבות הקטנות". בכיתה ח' מפסיקים ללמוד לימודי חול ונשארים בחינוך ברמת כ"ה. אולי ניתן לתמרץ לימודי חול.

פרופ' קנדל הדגיש כי נכון להיום - לא יעזור לנסות בישיבות הקטנות. יחד עם זה, יש כבר היום הורים ששולחים את הילד ללמוד אנגלית וכדומה בשעות הערב. את זה ניתן לעודד.

פרופ' טרכטנברג הדגיש כי זאת הזדמנות פז היסטורית, גם אם לא תאמץ הממשלה את ההמלצות. מהרגע בו מפרסמים את ההמלצות האלה, שהן אינן אנטגוניסטיות, תהיה תזוזה על מנת לזכות בתמיכה. חייבים להוציא את הישיבות הקטנות מהסדר, כי אם ננסה להפעיל אותן גם שם - נאבד הכל.

דיון על הצעתו של פרופ' טרכטנברג:

- פרופ' מלניק ציין שהוא מוכרח להגיב להצעה. לדעתו, אין זה נכון ומקובל להגיד שהמדינה אשמה לאי-שילובם של החרדים. לדעתו, במקום להתלהב על שילובם, רצוי להפנות את ההתלהבות לאוכלוסיה העובדת ותורמת. לדעתו, הפתרון בתחום התקציבי הוא - לא לתת תקציבים. הוא הציע פתרון: לחייב את החרדים לקבל את כלי המשחק, ואז להשאיר אותם חופשיים. באותו כסף שמעבירים להם, יש לייצור תמריצים לשילובם בעבודה. יש להקטין את הסבסוד, ומהר מאד ישתלבו.
- פרופ' טרכטנברג ביקש מפרופ' מלניק להציע הצעה אלטרנטיבית ואז אפשר לקיים הצבעה.
- פרופ' קנדל ציין שקל להגיד לבן אדם לצאת לעבוד, אך אם הוא כבר בן 35 ואין לו השכלה - איך יעבוד? הוא יהיה מובטל ויקבל הבטחת הכנסה.
- מר כהן שאל - מה עושים בכסף שמעבירים?
- מר פרנק ציין שיש למצוא תמריץ נכון למוסד. יש לעבוד ברמת המוסד ולא ברמת הפרט כי הפרט כפוף למוסד.

- מר אלגרבלו הדגיש כי מבנה הפירמידה נותן תמריצים שונים, מתוך לחץ תקציבי. [הערת מר פרנק: לא נכלול פרטים בתוך הדו"ח]. הוא הדגיש כי מדובר בשינוי מודל התקצוב.
- מר כהן שאל - איך מתמרצים לצאת לעבודה? [הובהר שזה יוסבר בהמשך].
- מר אלגרבלו הדגיש כי האמירה על כניסה לתלמודי תורה תעודד הכנסה לעבודה.
- פרופ' טרכטנברג הבהיר והדגיש שברור שההצעה לא תתקבל.
- ד"ר רגב הדגישה כי חשוב והכרחי לכלול את האמירה. היא שאלה - האם כל מי שמגיע לגיל 14 נכנס לשיבה?
- פרופ' טרכטנברג השיב כי לבנות יש מסגרת אחרת. בערך 10% מהבנים לומדים במסגרת אחרת. הישיבה הקטנה ממומנת ברמה של כ-60%.
- ד"ר רגב שאלה - האם בחוק כתוב שילמדו לימודי ליבה? [התשובה: לא]. [הערת פרופ' טרכטנברג: כאן האמירה חשובה]. ד"ר רגב ציינה שלדעתה, המדינה וחוקיה אכן אשמים. הכוון צריך להיות לאפשר עבודה והשכלה יחד עם שירות אזרחי. יש לתמרץ את אלה.
- מר הרשקוביץ התייחס לחסם החוקי וציין שמשאירים אותו כפי שהוא אך מרחיבים את האפשרות להשתתף בשירות אזרחי. הוא התייחס לחסם הכלכלי וציין שלדעתו, הצעתו של מר פרנק על מבנה פירמידה בלימודי "כולל" - חשובה.
- פרופ' טרכטנברג הדגיש כי העיקר תמריץ כדי שתלמידים יצאו מהמסגרת.
- פרופ' קנדל הבהיר כי בסך הכל, הכסף נשאר אותו דבר אך החלוקה תהיה שונה, וכן גם מספר האנשים שמקבלים יהיה שונה.
- פרופ' טרכטנברג הדגיש כי המטרה היא - תמריץ ל"כולל", ולא לפרט.
- מר הרשקוביץ התייחס לחסר המקצועי ולימודי יסוד והבהיר שאין אמירה לגבי גיל 14 ומעלה. [הערת פרופ' טרכטנברג: תהיה אמירה על כך שכך צריך לקרות בעתיד].
- פרופ' מלניק ביקש פרטים על מודל התקצוב שהוצע.
- פרופ' טרכטנברג הבהיר שבמבנה שטוח, כפי שקיים היום, יש חלוקה שווה בין הגילים. רצוי לתמרץ כך שבגיל או בשלב מאוחר יותר, יישארו רק מעט תלמידים.
- ד"ר פריזט ציין שאין פתרון טוב יותר. הוא שאל - במצב אופטימלי, תוך כמה זמן, כמה אנשים יצאו וייכנסו לשוק העבודה? אם זה המצב האופטימלי - אנחנו אבודים, לאור הדמוגרפיה. אנו עוסקים במודל סטטי אך הם אינם סטטיים. מה יקרה בפועל?
- פרופ' טרכטנברג ציין שאם יש לו פתרון טוב יותר, שיציע.
- ד"ר פריזט ציין שישנן גם בעיות שיווק. אין כאן פתרון, אין כאן צדק, ואין כאן חברתי.
- פרופ' טרכטנברג הדגיש כי האלטרנטיבה היא לא לעשות כלום כי הנושא לא עלה במחאה.
- פרופ' מלניק ציין שלדעתו, עדיף לא להגיד כלל אמירה.
- פרופ' טרכטנברג הבהיר: אם מפחדים מהתגובה של חלק מהציבור - מה מציעים?
- ד"ר שמחון הביע הסכמה לדבריו של ד"ר פריזט בכך שאולי השינוי בכיוון הנכון, אך שום דבר לא ישתנה בפועל.
- [פרופ' טרכטנברג הסיר את הצעתו ועזב את החדר. היו חילופי דעות וויכוחים על כך].
- ד"ר שמחון ציין שיתכן והצעד נכון, אך אם יש אמירה, פירוש הדבר שנותנים הכשר למצב הנוכחי. לכן, לדעתו, עדיף לא להגיד דבר. יחד עם זה, יהיה רצוי לאפשר קצת זמן לחשוב על ההצעה. רצוי שהחברים יחשבו על כך.
- פרופ' מלניק הדגיש כי אין להעלות נושא חשוב כזה בישיבת הסיכום ובדקה ה-90.

- עו"ד ליכט הבהיר שבמצב הנוכחי, ברור שלא ניתן להעביר שום דבר שקשור לחרדים.
- מר פרנק הציע להמשיך, בינתיים, במצגת.

חזרה למצגת:

* **עידוד תעסוקת מיעוטים (העדפה מתקנה)**

- הפעלת כלים לעידוד תעסוקה
- יישום ארבע תוכניות חומש למגזר המיעוטים
- יישום החלטת הממשלה על הגדלת היקף המתנדבים לשירות אזרחי-לאומי
- * **עידוד תעסוקת בעלי מוגבליות - המלצות** (תיאום וריכוז הטיפול על מנת להקל)
- הקמת מרכזי שירות והכוון תעסוקתי לאנשים עם מוגבליות

* **אכיפת חוקי עבודה - המלצות**

- הצעת החוק להגברת אכיפת דיני עבודה - לפי מתווה ממשלתי
- החלת אחריות של מזמין השירות על חוקיות תנאי התעסוקה של העובדים
- שדרוג כלי אכיפה - שיתוף מידע עם רשות המסים וביטוח לאומי, בכפוף לבחינת התכנות משפטית
- תגבור כוח האדם לאכיפת חוקי העבודה

דיון ביניים:

- פרופ' קנדל שאל - האם ההצעות מתיחסות לגודל מסוים של חברה? גם חברה של שני עובדים? חובה שיהיה רק מגודל בינוני.
- מר כהן הדגיש כי המונח "עובדי קבלן" חייב להופיע.
- פרופ' מלניק הציע לכלול התיחסות לשכר מינימום. [מוקבל].
- ד"ר פריזט ציין שמדברים הרבה על תקנים. הוא שאל - האם יש תוכנית ברמת התקן? [בתשובה הובהר שאין. יש תוכנית לפי מתווה שייקבע ע"י שר התמ"ת ושר האוצר.]
- ד"ר בסיס שאלה - מה עם שירות תעסוקה והכוון? האם רק לבעלי מוגבליות? מה עם תוכנית לנשים ולערבים?
- מר רייפן הבהיר שתיבנה תוכנית גם לחרדים ולערבים.

חזרה למצגת:

* **מס הכנסה שלילי - המלצות**

- הגדלת המענק ב-50% עבור אמהות עובדות: זו הצעה של בנק ישראל. דרוש סנכרון עם נושא נקודת הזיכוי במס.

דיון ביניים:

- ד"ר פלוג התייחסה לעלות וציינה שברמת מיצוי של 80% - תעלה ההצעה 400 מיליון ש"ח בשנה. במיצוי של 60% - היא תעלה 300 מיליון ש"ח בשנה. המוקד על הורים עם ילדים.
- מר הרשקוביץ הבהיר שהצעת בנק ישראל היא למעשה לתת נקודת זיכוי לגבר, כדי שבסופו של דבר יגיע לרמה מסוימת לחודש, ולכן מדובר בסכום אדיר. הוא הציע במקום זה לשמור על צורת הטרפז, ולהגדיל את הסכום. לדעתו, רצוי להמשיך במבנה הקיים אך להגדיל אותו. כל אלה נמצאים כבר בסבסוד של 80%

- במעונות. לכן, יש נקודת זיכוי, יש סבסוד במעונות, וגם מגדילים ב-50% את המס השלילי לנשים. לדעתו, אין זה רצוי להתחיל בדברים חדשים.
- ד"ר רגב ציין שמר הרשקוביץ שכנע אותה.
- ד"ר גבאי הביע הסכמה אף הוא וציין שהוא מקבל את עמדתו של מר הרשקוביץ. לא רצוי להכניס עוד מודל נוסף.
- גם ד"ר שמחון קיבל את הצעתו של מר הרשקוביץ
- מר פרנק ציין ש-75% מהנשים נמצאות מתחת לסף המס.
- ד"ר פלוג ציינה שאנשים שנמצאים בגבול העליון של מס הכנסה שלילי, הם במעמד הביניים הנמוך, ועלולים ליפול בין הכסאות.
- פרופ' קנדל ציין שהמודל של ד"ר פלוג אמנם אלגנטי, אך הוא חושש מהשלכות-רוחב, וכן אין בו השתלבות עם גורמים אחרים. לכן, למרות האפשרות לחוסר-רצף, הוא מסכים לדעתו של מר הרשקוביץ.
- מר סבתו התייחס לנושא נקודת בזיכוי וציין שהיום - כל מי שמקבל הבטחת הכנסה ועובד קצת, מקבל עונש של 60%. לכן, רצוי להעלות את הסף ל-17% מההכנסה הממוצעת.
- פרופ' טרכטנברג הבהיר שזאת הצעה לגיטימית ונתייחס אליה במוצאי שבת.

חזרה למצגת:

* **עובדים זרים - המלצות**

- הכוונה לחזק את ידיה של הממשלה בצעדים שכבר החליטה עליהם:
- הגדלת שיעור העובדים הישראלים בענף הסייעוד
- מניעת גביית דמי תיווך שלא כחוק
- החלת פיקדון יציאה מרצון מהארץ, בכל הענפים בהם מועסקים עובדים זרים
- לגבי מסתננים מגבול מצרים - חתירה להסכם עם מדינה שלישית על קליטתם, מינואר 2013
- יש לדבוק בהחלטות הממשלה בענין הצעדים

דיון ביניים:

- פרופ' טרכטנברג הבהיר שרצוי לציין בדו"ח רק את מה שחדש. [הערת מר אלגרבל - חשוב לכתוב את ההקשר.] יש לחדד את ההבחנה בין מה שכבר אומץ ומה שלא.
- ד"ר פריזט ציין שיש תמריץ כלכלי להביא עובדים זרים. האם חלק מהמשאבים מכוון לשם?
- פרופ' קנדל ציין שבהחלטת הממשלה לא היו שינויים, ועכשיו יש.
- ד"ר גבאי ציין שישנם נושאים שדורשים דיון נוסף.

חזרה למצגת:

* **תחבורה ציבורית**

- אמירה כללית - כי צד המקורות אינו ברור. יש אמירות לגבי הטווח הבינוני והארוך, וצעדים אופרטיביים לטווח המיידי.
- * **טווח הבינוני/ארוך** - הקמת רשויות תחבורה מטרופוליטניות; צמצום ריכוזיות; שיפור שיטת מרכזי פיתוח תשתיות להסעת המונים (במקום כביש)
- * **לטווח הקצר** - הנגישות: איכות השירות והעלות

דיון ביניים:

- מר הרשקוביץ ציין שמתקיימים כבר דיונים על הקמת רשויות תחבורה מטרופוליטניות : זה כבר בתהליך אך אינו מתקדם בגלל הפרדת הרשויות. אמירה על כך תעזור.
- פרופ' מלניק ציין שנציגי משרד התחבורה מבקשים שלא יגעו בכספי תשתיות של המשרד. לכן הוא מבקש אמירה.
- מר הרשקוביץ ציין שבסופו של יום, זה ענין של מידתיות. יתכן ומשרד התחבורה יכול לעשות קצת תזוזה בפריסה של תוכנית החומש שלו.
- פרופ' מלניק הדגיש כי בדרך כלל, בממשלה אין דואגים לתשתיות, וזה הדבר הראשון שמקצצים בו.
- מר אלגרבלו הדגיש כי פיתוח תחבורה ציבורית הוא חלק חשוב בתפיסה של שיפור המרקם האורבני (לפי הצעת צוות הדיור).
- פרופ' טרכטנברג הדגיש כי הוויכוח האמיתי הוא הסעת המונים מול כבישים, וגם טווח קצר מול טווח ארוך.
- ד"ר בסיס שאלה - האם יש התיחסות למגורים לא-יהודים?
- מר רייפן הבהיר שמדובר בהגברת הנגישות. יש תנאי סף מינימליים, וגם קווים מהירים (לא מאספים) וחיבור בין קווים עירוניים.
- ד"ר בסיס הדגישה כי הכנסת קווי אקספרס שיפרה מאד את המצב.

חזרה למצגת :

* **רווחה - ענף הסיעוד - המלצות**

- במסגרת קצבת הסיעוד של ביטוח הלאומי - הקצאה פרוגרסיבית יותר של הקצבה
  - שירותים ממשלתיים תומכים
  - שיפור התיאום בטיפול בקשישים
- פרופ' טרכטנברג הבהיר שיש להציג קודם את ההמלצות שהן קשורות באופן ישיר ליעדים שלנו. לאחר מכן אפשר להגיד משהו כמו- "גם אם קבוצת היעד שלנו הוא X, מן הצדק להתיחס גם לאוכלוסיות נוספות".
- מר סבתו הדגיש כי כאן יש התיחסות של ממש למעמד הביניים.
- מר פרנק ציין שלכל הנושאים יש קשר למעמד הביניים (כאן - ההורים של מעמד הביניים).
- פרופ' טרכטנברג הדגיש כי יש להבחין בין נושאי הליבה והנושאים שהקשר עמם רופף יותר.

* **רווחה - הצעות נוספות**

- מר סבתו ציין שיש הצעה עקרונית לגבי האיתנות הפיננסית של המוסד לביטוח לאומי

* **בריאות - המלצות**

- יש לשקול הגברת הרגולציה על ביטוחי הבריאות הפרטיים
- פרופ' מלניק הוסיף וציין שכל הדברים הנלווים מונעים ניידות בין קופות החולים.

* **סוגיות מדיניות רוחביות**

- אופן אספקת שירותים ציבוריים ; תכנון ארוך-טווח ; הפחתת הבירוקרטיה לעסקים קטנים ; מדידת תפוקות השירותים לציבור

דיון ביניים :

- פרופ' טרכטנברג הדגיש כי רוב הטיפול של הצוות הוא בתחום החינוך, ושי גם בתחום התעסוקה. הוא הציע לא לקבל החלטות היום, עד לבירור התמונה הכספית. על יתר הדברים יש הסכמה, להוציא נושא החרדים.
- פרופ' מלניק ציין שלדעתו, אפשר לקבל החלטה על נקודות הזיכוי - לגילאי 2-0 או 4-0.

- פרופ' טרכטנברג הבהיר שיש כבר עוצמה כספית לגילאי 3-4 (עד 2012). בגיל המוקדם יותר, הוא הדרגתי יותר. לכן, לדעתו, מתבקש שתי נקודות זיכוי עבור ילדים בגילאי 0-2. ההמלצות לגבי גילאי 3-4 יושמו כבר בספטמבר 2012 ואילו להמלצות לגבי גילאי 0-2 - דרוש זמן ארוך יותר. לדעתו, רצוי לתת את נקודת הזיכוי הנוספת עבור ילדים בגילאי 0-2. [מוסכס].
- מר סבתו ציין שנראה שיש כבר התייחסות גדולה לגיל הנמוך. הוא שאל - מה לגבי ילדים בתיכון, או משפחות שאין בהן ילדים?
- פרופ' טרכטנברג הבהיר שזה יעד הוועדה, וגם התקופה בחיים בה דרושה עזרה. פרופ' טרכטנברג ציין שדרוש דיון עקרוני על נושא ההפרטה/מיקור החוץ. גם מדידת תפוקות היא נושא חשוב. יש גם סוגיות חשובות נוספות. הוא הציע לסיים היום את הדיון בנושא ההפרטה ומיקור החוץ, ובישיבה הארוכה שתתקיים במוצאי שבת, להמשיך את הדיון בנושאים האחרים, כאשר יהיו כבר כללים ברורים.

חזרה למצגת:

* **אופן אספקת שירותים ציבוריים**

- כיוונים ראשוניים לדיון
- הנחות המוצא לדיון
- יש הרבה מקום לגרימת נזק, ולכן דרושה זהירות
- אפשר רק להצביע על כיוונים בסיסיים

* **מיקור חוץ והפרטה - מושגי יסוד**

- אספקת מוצר ציבורי - מימדים שונים: מרחב אחריות, מדיניות - תכנון, היקף ותמרון, מימון, ביצוע, פיקוח ובקרה
- מהי הפרטה?: העברת נכסים מבעלות ציבורית לפרטים; העברת שירותים ממוצר ציבורי למוצר פרטי
- דגש מרכזי שעולה - שאלת המימון
- העברת כל או חלק מהאחריות של תפקיד מהממשלה לסקטור הפרטי או השלישי.
- הגדרה של מיקור-חוץ - שימוש גורף במונה הפרטה מונע דיון נכון

* **אופן אספקת שירותים ציבוריים - השיקולים המעורבים**

* **יתרונות פוטנציאליים (למיקור-חוץ)**

- שיפור איכות, גמישות הפעלה, התמחות והרחבת בסיסי הידע, חדשנות, הגברת היעילות והאפקטיביות, מעבר ממונופול לתחרות

* **טענות שעולות מהמחאה**

- צמצום האחריות
- העדר תשתית ממשלתית נדרשת
- קושי בקביעת יעדים ומדדים
- נכונות מוגזמת לצמצום עלויות ולא להגברת האיכות
- הקמת מונופולים/קרטלים - הזנב מקשקש בכלב

* **המלצות**

- כיוונים ראשוניים בנושא
- שיפור יכולות המטה הממשלתיות
- קביעת יעדים, מדדים וסטנדרטים
- מרכזים והתקשרות
- פיקוח

- אכיפה
- פרסום נהלים
- הקמת צוות עבודה בראשות הממונה על התקציבים - לניתוח + המלצות עד פברואר 2012

דיון ביניים:

- ד"ר פריזט ציין שההפרדה בין הפרטה ומיקור חוץ הוא טוב רק בעולם של פיקוח מושלם. כאן בארץ, כל מיקור החוץ הוא למעשה הפרטה, כי מפריטים את האחריות. מעבירים גם חלק מהאחריות למדיניות. גמישות ההפעלה שניתנה ע"י מיקור-חוץ - האם היא סיבה לעשות מיקור-חוץ? לדעתו - לא. זאת סיבה לשפר את הגמישות הניהולית. נקודה זאת מתחברת בצורה חזקה לפרק על רגולציה כלכלית.
- פרופ' מלניק ציין שהרעיון להקמת צוות הוא טוב וראוי, אך אינו נותן פתרון מספיק למחאה. לכן, הוא הציע שהצוות יבדוק גם את כל מיקור-החוץ שנעשה ב-10 השנים האחרונות ויגיש דו"ח בדיקה מקיף עם ציון והערכה. זה יתן מענה.
- מר כהן הדגיש כי הפרטה היא, למעשה, פתרון של הממשלה לגמישות מינהלית. זאת הדרך בה בחרה הממשלה להתמודד, ועכשיו צריך לחייב את הממשלה לבחור. זאת סוגיה עקרונית, ולא בטוח שאגף התקציבים הוא המקום הנכון לטפל בנושא. לדעתו, אין זה רצוי שהממונה על התקציבים יעמוד בראש הצוות.
- ד"ר פלוג ציינה כי הניתוח טוב. לדעתה, רצוי לשנות את הכותרת של השקף השני ל"חסרונות פוטנציאליים". לא כל מיקור-חוץ הוא לעמותות. צריך לוודא שהתמריצים הם לדבר הנכון. מיקור החוץ הוא, במידה רבה, דרך להזיל עלויות. מה גבולות ההפרטה?
- מר אלגרבל ציין שצריך לקבוע את גבולות הדיון כאן.
- פרופ' קנדל הבהיר כי אין בממשלה גוף שיודע למדוד ביצועים. אין כוח-אדם לזה. הנושא אינו פשוט.
- מר אלגרבל הבהיר שהפרק המשלים לפרק זה הוא "איכות הסקטור הציבורי". קיימות בעיות של מדיניות. צריך להציג את מפת הדרכים.
- פרופ' קנדל הדגיש כי קיים תהליך מקביל בנושא האסטרטגיה.
- ד"ר פריזט שאל - האם תהיה אמירה על שומרי הסף? [התשובה: יש מספר אמירות].
- ד"ר שמחון טען שהמטרה צריכה להיות - גם כאשר מפריטים, אין לוותר על האחריות. הממשלה תמיד אחראית, גם כאשר היא מפריטה.

חזרה למצגת:

* הצעות נוספות של חברי הצוות

פרופ' טרכטנברג:

- פרופ' טרכטנברג הודה למר רייפן ולצוות וציין שבישיבה שתתקיים במוצאי שבת, יוצג הפן התקציבי. "בגדול" - סיימנו בזה את רוב הפרקים. המכלול עוצמתי.
- מעבר לכך, יש גם חלק ראשון של הדו"ח - המבוא, אשר יציג את הנושאים; פתח דבר; שורשי המחאה; השקפה לגבי צדק חברתי + אמירות קונקרטיות; אחריות הממשלה על שירותים חברתיים; מה קורה בסקטור הציבורי בנושא אספקת שירות; מדיניות כלכלית; דמוקרטיה השתתפותית; אמירה על חרדים (או שתהיה אמירה, או שלא תהיה אמירה).

טיוטת טקסט יועבר לחברים ביום שישי והחברים מתבקשים להכין תגובות - לאו דווקא לניסוחים.

ד"ר פריזט ציין שלא נראה לו שאפשר לסיים את נושא החרדים.
פרופ' טרכטנברג הבהיר שהנושא הוא "פצצה פוליטית", ולא נוכל להציג את האמירה ללא תמיכה נרחבת של
כל חברי הוועדה. נדון בנושא במוצאי שבת. פרופ' טרכטנברג התנצל על התפרצותו וציין שהנושא כאוב.

פרופ' טרכטנברג נעל את הישיבה.

רשמה : יעל עטיה